

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
Krematorium Kladno - CESTA LOUČENÍ(M)
Pavlína Turková

Krajinářská architektura
Ateliér Sitta-Chmelová-Špalková
FA ČVUT 2022/2023

OBSAH PORTFOLIA

Anotace, Průvodní list

Studie

Fotografie současného stavu

Širší vztahy

Zadání

Analýzy

Cesta ke konceptu

Koncept

Cesta k návrhu

Návrh

Bakalářská práce

Textová část

Průvodní zpráva

Souhrnná technická zpráva

Výkresová část

Situační výkresy

Dokumentace stavebních objektů

Tabulky

Dokladová část

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

Autor: Pavlína Turková

Akademický rok 2022/2023 | semestr: letní semestr, šestý

Ústav číslo 15120 | název: Ústav krajinářské architektury

Téma bakalářské práce - český název: Krematorium Kladno; Cesta loučení(m)

Téma bakalářské práce - anglický název: Kladno Crematorium; The Path of Farewell

Jazyk práce: Český

Vedoucí práce:	Ing. arch. Hana Špalková; Ing. Vladimír Sitta
Oponent práce:	Ing. Jakub Finger
Klíčová slova (česká):	Kladno, krematorium, stromová kaple, sad, dubová alej, veřejný prostor
Anotace (česká):	Bakalářská práce navazuje na studii zanedbaného a nedůstojného okolí kladenského krematoria zpracované v předchozím semestru. Studie byla řešena ideově, kontextuálně, v návaznosti na okolní les. Cílem bakalářské práce je rozpracovat do podrobnosti projektové dokumentace část území navazující na parcelu stávajícího krematoria tak, aby citlivé detailní řešení prohloubilo ve studii navrženou atmosféru, charakter a důstojnost prostředí.
Anotace (anglická):	The bachelor's thesis follows on from the study of the neglected and undignified surroundings of the Kladno crematorium prepared in the previous semester. The study was solved ideologically, contextually, in connection with the surrounding forest. The aim of the bachelor's thesis is to elaborate in detail the project documentation part of the territory connected to the plot of the existing crematorium so that the sensitive detailed solution deepens the atmosphere, character and dignity of the environment proposed in the study.

Prohlášení autora:

Prohlašuji, že jsem předloženou bakalářskou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne 7. 6. 2023

Pavlína Turková
Podpis autora bakalářské práce

Tento dokument je nedílnou, povinnou součástí bakalářské práce i portfolia (titulní list)

Průvodní list bakalářské práce
Studijní program Krajinářská architektura

PRŮVODNÍ LIST

Akademický rok / semestr	2022/2023 LETNÍ SEMESTR	
Ateliér	AT SITTA / CHMELOVA'	
Zpracovatel	PAVLÍNA TURKOVÁ'	
Stavba	KREMATORIUM Kladno	
Místo stavby	Kladno	
Konzultant stavební části	ING. DITREKT	
Další konzultace (jméno/podpis)	ROMANA MICHALKOVÁ'	
	ING. Zuzana VYORALOVÁ'	

ZÁVAZNÝ OBSAH SOUHRNNÉ A STAVEBNÍ ČÁSTI

Souhrnná technická zpráva	Průvodní zpráva		
	Technická zpráva	popis řešeného území urbanisticko-krajinářská část architektonicko-krajinářská část realizační část	
Situace (celková koordinační situace stavby)			
Další situace	Situace širších vztahů		
	Architektonická situace		
	Koordinační situace		
	Vytyčovací plán		
	Katastrální situační výkres		
	Inventarizace dřevin		
	Osazovací plán		
	Plán zemních prací		
	Pohledy	Pohled na zrcadlovou stěnu	
		Pohledy na mobiliář	
Řezy	Řez zrcadlovou stěnou		
	Řezy vodní plochou		
	Řez mobiliářem		
Půdorysy dílčích částí	Půdorys zrcadlové stěny		
	Půdorys mobiliáře		
Detaily	Technická infrastruktura - stav, návrh		
	Povrchy - situace		
	Povrchy - kladečský plán		
	Povrchy - skladebnost		
	Dendrologie - kácení		

PRŮVODNÍ LIST

Detaily	Dendrologie - osazovací plány		
	Dendrologie - technologie výsadby		
	Vodní plocha - situace, řezy		
	Zrcadlová stěna - půdorys, řezy, detaily		
	Mobiliář - varianty, detaily		
Tabulky	Výkaz výměr		
	Tabulky prvků	Tabulka rostlinného materiálu	
		Tabulka odstraňovaných stromů a keřů	
		Tabulka zemin a volného materiálu	
		Tabulka zámečnických výrobků	
		Tabulka truhlářských a tesařských výrobků	
		Tabulka kamenických výrobků	
		Tabulka závlahových prvků	
	Tabulka ostatních výrobků a prvků		

ZÁZNAM O KONZULTACÍCH

Technologie	ING. KO DITTEKT	15.5.23	
Dendrologie	ROMANA MICHALKOVA	10.5.23	
Nosné konstrukce	ING. KO DITTEKT	15.5.23	
TZB	ING. ZUZANA VYORALOVA mi. radim	19.4.23	

DALŠÍ POŽADOVANÉ PŘÍLOHY

Jednotlivé přílohy projektu budou zpracovány v souladu s aktuálním podkladem
 Obsah bakalářské práce pro studijní program Krajinařská architektura.

Formální provedení projektu (formát, počty paré atd.) určí vedoucí práce.

STUDIE

ŠIRŠÍ VZTAHY

Statutární město Kladno se nachází ve středních Čechách v okrese Kladno. Jedná se o největší město celého kraje a třinácté největší město ČR spolu s 67 tisíci lidmi a rozlohou 36,97 km². Město se skládá ze 6 částí a 7 katastrálních území, kterými jsou Kladno, Rozdělov, Kročehlavy, Vrapice, Šermov a Dubí. Právě v části Dubí, na východě Kladna u obytné části Kročehlav se nachází Krematorium Kladno. (2)

Město Kladno bylo známé pro svou těžbu černého uhlí i výrobu oceli. Tyto činnosti se velmi podepsaly na vizuálním charakteru města. Industriální části a její pozůstatky zasahují i do středu města, často tvoří neprospatné bariéry, jindy jen jakési přístupné ruiny. Najdeme zde památkově chráněné ocelárny, pece i doly. Dalšími stavbami jsou nádrže, sklady a železniční spojení jednotlivých podniků.

Jako kontrast tak mohou působit rozsáhlé lesní plochy na okrajích města. Les u Kročehlav Dlouhé boroviny je také tvořen protiklady. Rozsáhlá zelená plocha je častým cílem místních - rodinné výlety, procházky se psem i cyklistické výlety. V lese najdeme dětské hřiště nebo hřiště na volejbal. V severní části se les napojuje na bývalý třešňový sad, který má velmi silnou atmosféru, opodál můžeme najít ze země vyvěrající pramen. Zároveň však celým lesem prochází teplovod spolu s panelovou cestou a vedle sadu nacházíme nenápadnou stavbu. Stavba, připomínající spíše autoopravnu, je však krematoriem s obřadní síní.

Statutární město Kladno spravuje 7 hřbitovů (i s urnovými háji a kolumbárii). Celkový počet hřbitovních míst činí přibližně 15 tisíc míst. (2)

Ročně zemře ve Středočeském kraji přibližně 13 tisíc lidí, většina z nich je poté zpopelněna. V kraji se nachází tři krematoria, přičemž kladenské bylo při svém postavení v roce 1993 tím nejmodernějším a také největším. (3) Svě prvenství, co se technologií týče, už ale ztratilo. Budova původně se zelenou fasádou již nefunguje optimálně, mnohdy si místní všimnou dýmu vycházejícího z této stavby. Ani obřadní síň krematoria, připomínající spíše kancelář, přístupná po úzké cestičce vedle krematoria nepůsobí důstojně.

ZADÁNÍ

Zadáním zimního semestru byla proměna kladenského krematoria. Úkol byl specifikován velmi poeticky a citlivě, proto jsem se ho rozhodla přesně citovat.

„Poslední rituál spojený s odcházením je většinou spojen s kultivovaným pojetím architektury obřadní síně, krematoria, kaple a okolí. Jsou to místa zastavení a doteku s koloběhem nevyhnutelnosti. Je to jediné místo neměnitelné těmi, kdo došli na konec životní cesty. Je ztělesněním nepřítomnosti pro ty, kdo jsou ještě na cestě. Místem, kde slyšíme našlapovat čas.

Případ kladenského krematoria je naneštěstí jiný. První dojem v návštěvníku evokuje spíše opravnu aut nebo nějaké dílny. Těžko mluvit o nějaké architektuře. I celková organizace pohybu návštěvníků je těžko pochopitelná.

Za použití slovníku architektury a krajinářské architektury změňte zcela atmosféru místa. Podmínkou jsou ale minimální zásahy do existujících stavebních objektů. Můžete přidávat, kamuflovat, měnit choreografii prostoru, měnit okolí, navrhovat např. rozptylovou loučku anebo reagovat na současné trendy pohřbívání, můžete navrhnout ceremoniální pavilon nebo malou kapli, pracovat s vodou a vegetací jako s universálními symboly, prostě cokoli co změní toto místo k lepšímu.“ (1)

Vytyčenými otázkami tedy bylo, jak přeměnit toto místo s nízkou vizuální kulturou v důstojné prostředí posledního loučení.

Letecký snímek okolí Krematoria Kladna

[https://mapy.cz/letecka?x=14.1326134&y=50.1438432&z=17\(5. 3. 2023\)](https://mapy.cz/letecka?x=14.1326134&y=50.1438432&z=17(5. 3. 2023))

Pohled na vstup a vjezd do Krematoria

FOTOGRAFIE SOUČASNÉHO STAVU

budova krematoria

bývalý třešňový sad

les Dlouhé Boroviny

ANALÝZY

HISTORICKÝ VÝVOJ

- KLADENSKÉHO KREMATORIA A OKOLÍ

První psanou zmínku o Kladně můžeme datovat do roku 1318. Název města odkazuje ke slovu kláda. Osada se totiž původně nacházela v lesnatém prostředí. Osada patřila rytířskému rodu Kladenských z Kladna. V 18. století došlo k velkému růstu vsi za původní hranice. V 19. století poté Kladno získalo onen průmyslový a zemědělský ráz a Kladno se stalo průmyslovým centrem. V roce 1850 se otevřely první uhelné doly a fungovaly až do konce 20. století, v roce 1898 Kladno získalo status města. Město samozřejmě ovlivnila i 2. sv. v., kdy bylo město pod nadvládou Němců. I minulý komunistický režim měl velký vliv na vzhled a fungování města a jeho architekturu. Postupně byly od 50. let 20. století byly k centru připojeny části Kročehlavy, Rozdělov, Dubí, Dříň, Újezd, Vrapice, Šermov.

- z roku **1871**
- les Dlouhé Boroviny
- potok
- statek s přílehlými pozemky
- původní cestní síť
- historické názvy

500 m

- les
- sad
- statek
- řešené území
- původní cestní síť
- vodní tok

ORIGINÁLNÍ MAPY STABILNÍHO KATASTRU

Prvním podkladem, ze kterého můžeme čerpat, jsou Originální mapy stabilního katastru. Na nich si můžeme povšimnout rozsáhlého lesa s názvem Dlouhé boroviny, který se zachoval do dnešní doby. Původně se opravdu jednalo o les borový, nyní je druhová struktura odlišná. Také vidíme potok dnes již zatrubněný. Výrazným prvkem je statek s rozsáhlými pozemky zeleně. Žlutě vyznačená je cestní síť, která se částečně propsala i do současného stavu.

- z roku **1875**
- sad a aleje podél cest
- cestní síť na západě s rozrůstající se zástavbou
- značené vrstevnice - kopečky
- Štěpánov (podle opata Františka Štěpána Rautenstraucha, zakladatel osady Štěpánov, 1930 sloučen s Kladnem)

500 m

- les
- sad
- statek
- řešené území
- původní cestní síť
- vodní tok
- nová cestní síť
- alej
- vrstevnice

TŘETÍ VOJENSKÉ MAPOVÁNÍ

Na mapě z 3. vojenského mapování zůstává statek i vodní tok neměnný. Rozloha lesa se zmenšuje. Naopak na této mapě vidíme specifikován sad u sídla a aleje podél cest. Cestní síť je zaznamenána podrobněji. Také máme poprvé vyznačený i terén, díky čemuž vidíme, že se nejednalo o rovinatou plochu, naopak zde můžeme najít i několik kopečků.

ANALÝZY

HISTORICKÝ VÝVOJ - Kladenského krematoria a okolí

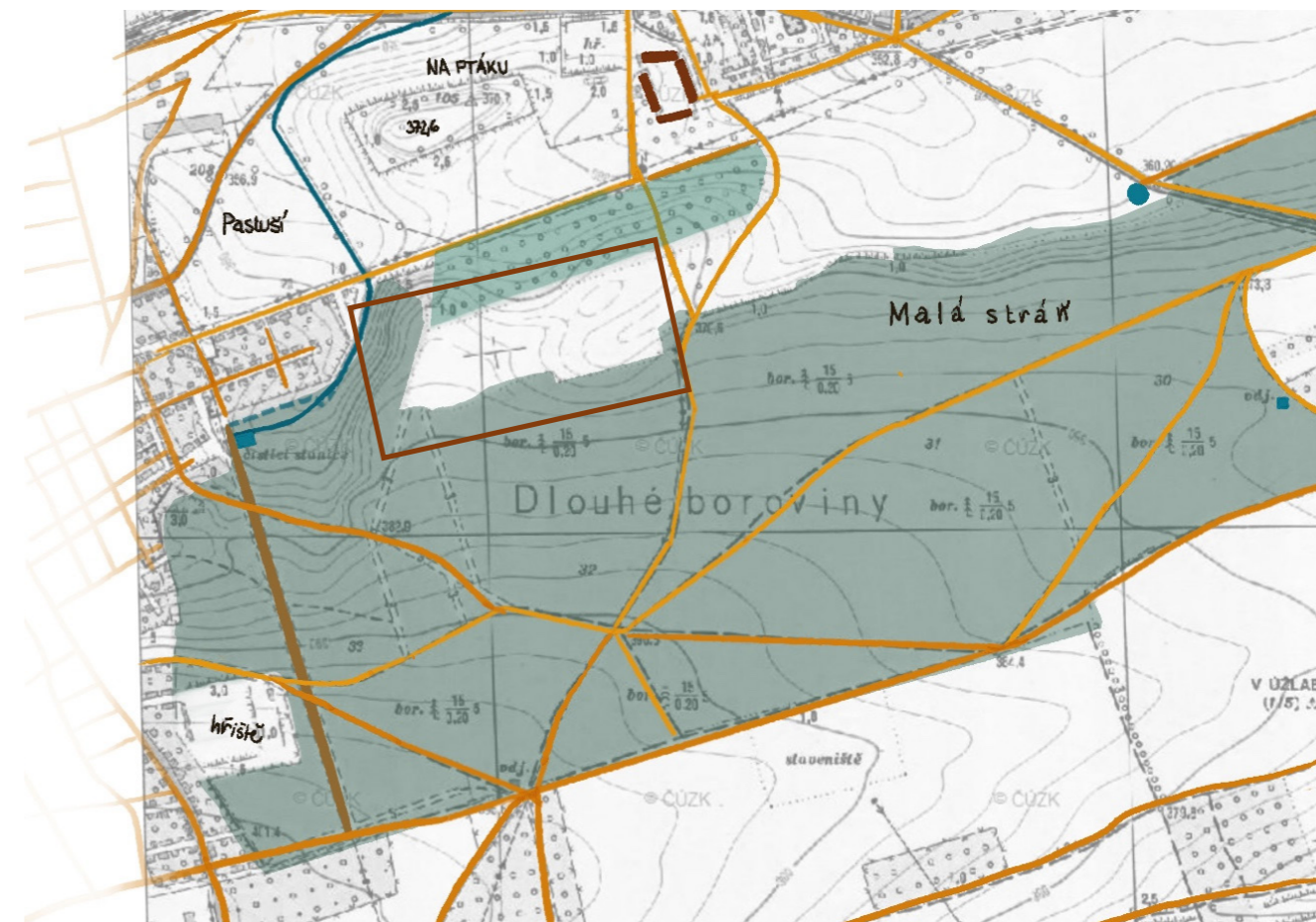
- z roku **1946** (jeden z prvních snímků této oblasti)
- cestní síť na západě s rozrůstající se zástavbou
- rozšíření sad
- elektrické vedení

500 m

- les
- sad
- statek
- řešené území
- původní cestní síť
- vodní tok
- nová cestní síť
- elektrické vedení

LETECKÉ MĚŘÍCKÉ SNÍMKY

První podrobnější ortofoto pochází z roku 1946. Síť cest a komunikací spolu se zástavbou Kročehlav roste. Poprvé vidíme přesnou lokalizaci sadu, který se rozšířil směrem na jih. Můžeme si také povšimnout elektrického vedení přes les.

- z roku **1952**
- změna tvaru toku
- vyznačené vodní prvky - studánka, vodojem, čistící stanice
- historické názvy

500 m

- les
- sad
- statek
- řešené území
- původní cestní síť
- vodní tok
- nová cestní síť
- elektrické vedení
- pramen
- čistící stanice, vodojem

TOPOGRAFICKÁ MAPA

Na topografické mapě z roku 1952 je zaznačena změna tvaru toku. Také zde vidíme vyznačenou studánku, vodojem a čistící stanici, které se všechny nacházejí v lesní ploše. I na této mapě najdeme historické názvy.

ANALÝZY

HISTORICKÝ VÝVOJ

- Kladenského krematoria a okolí

- z roku **1969**
- cestní síť na jihu s rozrůstající se zástavbou
- rozšíření sadu
- teplovod
- železnice

500 m

- les
- sad
- statek
- řešené území
- původní cestní síť
- vodní tok
- nová cestní síť
- teplovod
- železnice

LETECKÉ MĚŘICKÉ SNÍMKY

Letecké měřické snímky z roku 1969 zachycují rozšiřující se síť cest a komunikací spolu se zástavbou na jih od lesa. Vidíme, že se zvětšuje také plocha sadu. Zásadní jizvou krajiny poté představuje vznikající železniční trať na severu.

- z roku **1975**
- jizva železnice
- jizva silniční komunikace
- sad oddělen

500 m

- les
- sad
- statek
- řešené území
- původní cestní síť
- vodní tok
- nová cestní síť
- železnice
- silnice

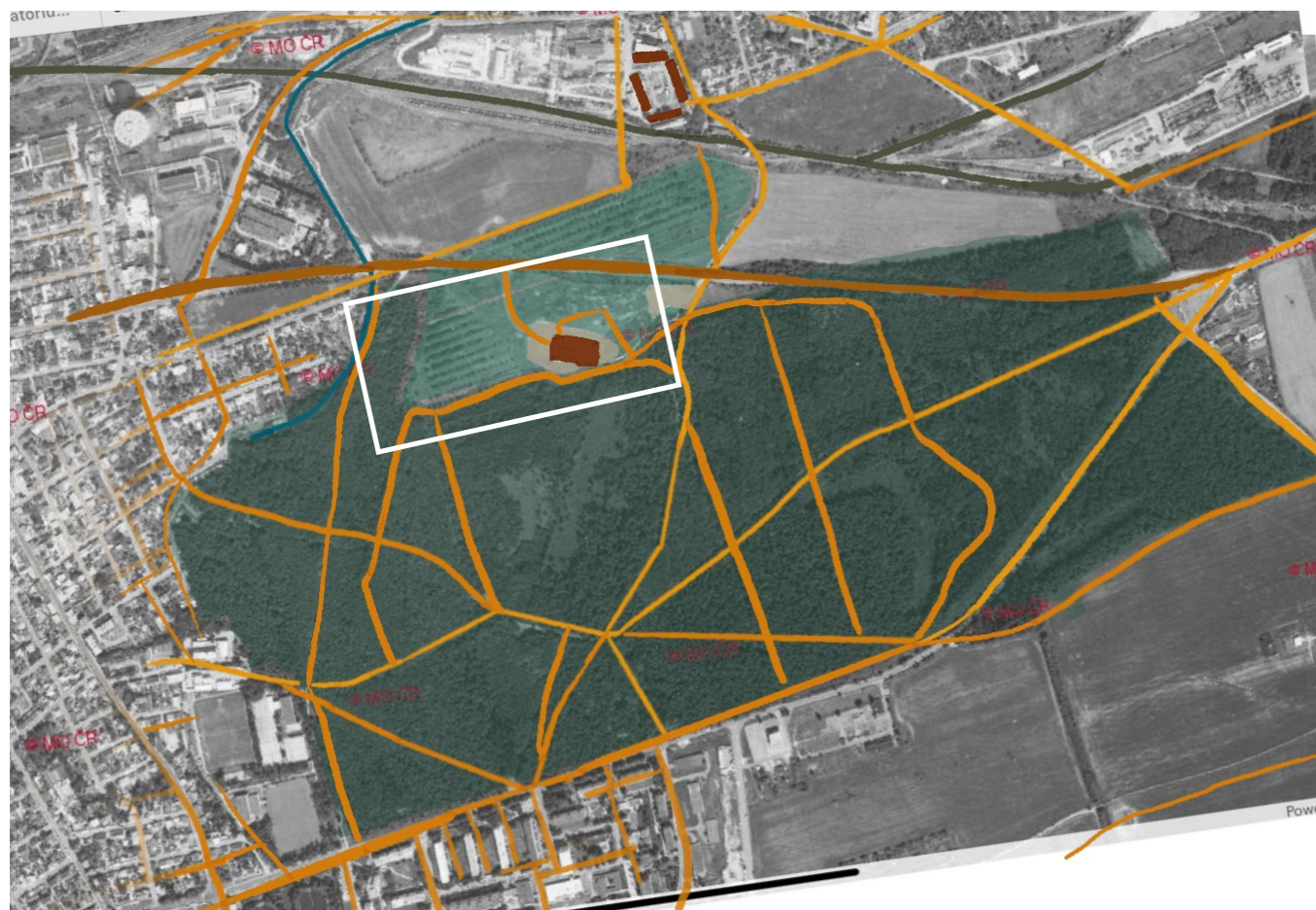
LETECKÉ MĚŘICKÉ SNÍMKY

K jizvě železnice na snímku z roku 1975 přibývá jizva silniční komunikace procházející skrz sad, který tímto zákrokem ztrácí spojitost a význam.

ANALÝZY

HISTORICKÝ VÝVOJ

- Kladenského krematoria a okolí

- z roku **1995**
- stavba krematoria 1992 a přilehlé komunikace
- zpevněné plochy parkovišť

- 500 m
- les
  - sad
  - statek
  - řešené území
  - původní cestní síť
  - vodní tok
  - nová cestní síť
  - železnice
  - silnice
  - krematorium
  - zpevněná plocha

LETECKÉ MĚŘÍCKÉ SNÍMKY

Letecké měřické snímky z roku 1995 jsou prvním důkazem stavby krematoria a přilehlé silniční komunikace z roku 1992. Toto krematorium se zpevněnými plochami parkovišť bylo zasaženo do původního třešňového sadu Višňovka.

- z roku **2021**
- sklady, průmysl, zpevněné plochy na sever od krematoria

- 500 m
- les
  - sad
  - statek
  - řešené území
  - původní cestní síť
  - vodní tok
  - nová cestní síť
  - železnice
  - silnice
  - krematorium
  - zpevněná plocha

LETECKÉ MĚŘÍCKÉ SNÍMKY

Nejnovější letecký snímek z roku 2021 zachycuje nejnovější výstavbu severně od krematoria. Jedná se o sklady, průmyslové budovy a zpevněné plochy.

ANALÝZY

HISTORICKÝ VÝVOJ, SWOT - Kladenského krematoria a okolí

S

- zachovaná cestní síť
- pozůstatky sadu
- zachovaný les (změna druhového složení)
- prameny

O

- budova krematoria
- teplovod jakožto orientační linie

W

- odtržení, nepropojení

T

- sklady a zpevněné plochy

Z historických map můžeme vyvodit i takzvanou SWOT analýzu. Mezi silné stránky patří alespoň částečně zachovaná cestní síť. Také pozůstatky původního sadu, okolní les a vodní prameny jsou hodnotami místa.

Mezi příležitosti se řadí budova krematoria, se kterou lze dále pracovat (viz zadání ateliéru) a také možné lehce překvapicě i teplovod, který tvoří orientační linii.

Slabou stránkou území je především odtržení a vzájemné nepropojení jednotlivých částí, špatná pěší dostupnost krematoria především ze severní strany.

Jako hrozbu pak můžeme vnímat rozšiřující se sklady severně od krematoria a také přibývajících zpevněné plochy.

Tyto poznatky jsem samozřejmě zohlednila co se mého návrhu týče.

500 m

ANALÝZY

PŮVODNÍ STUDIE KREMATORIA

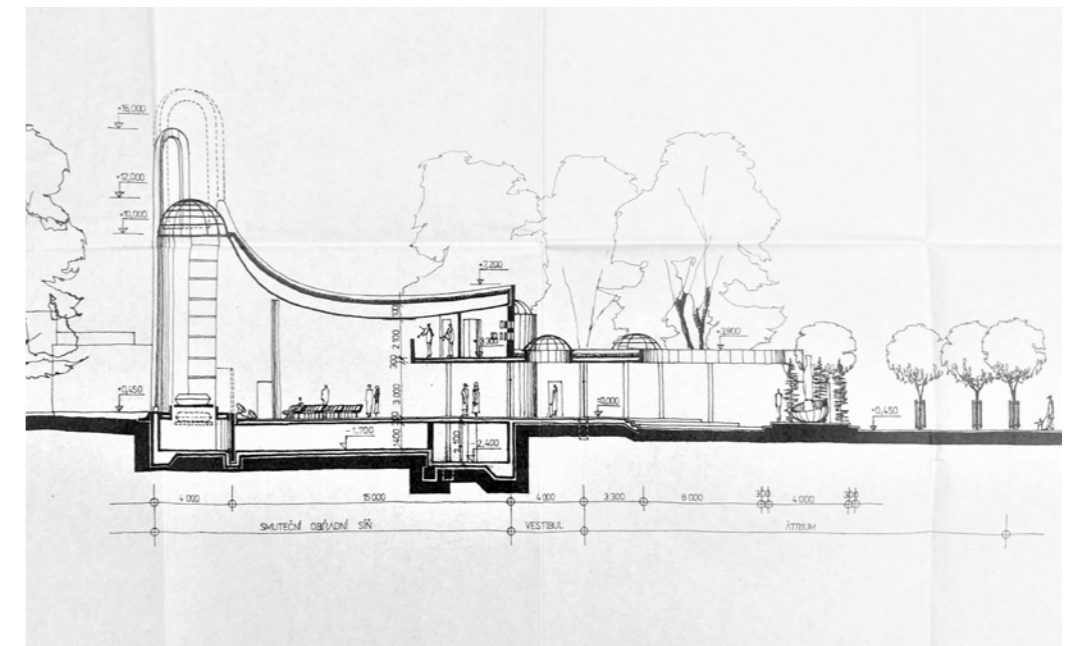
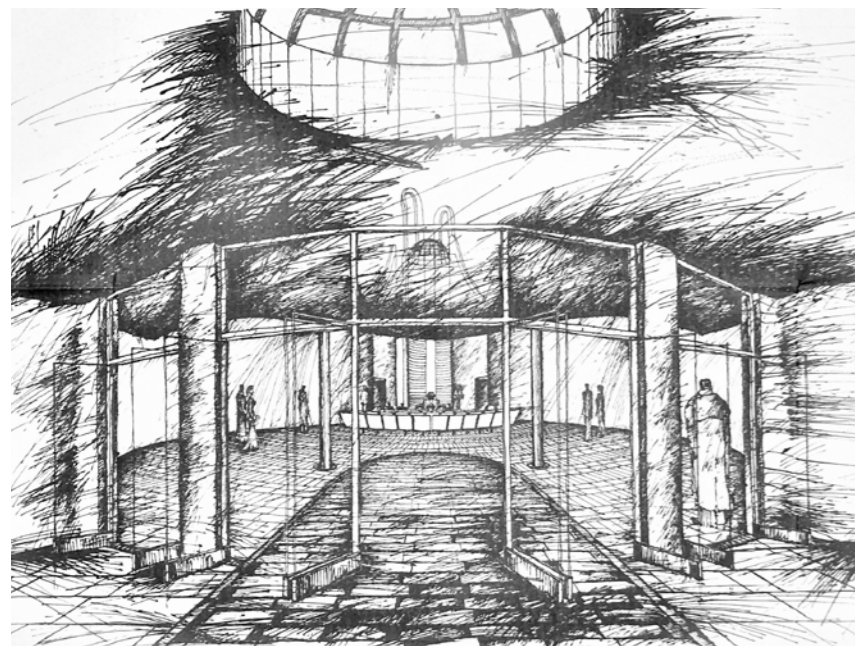
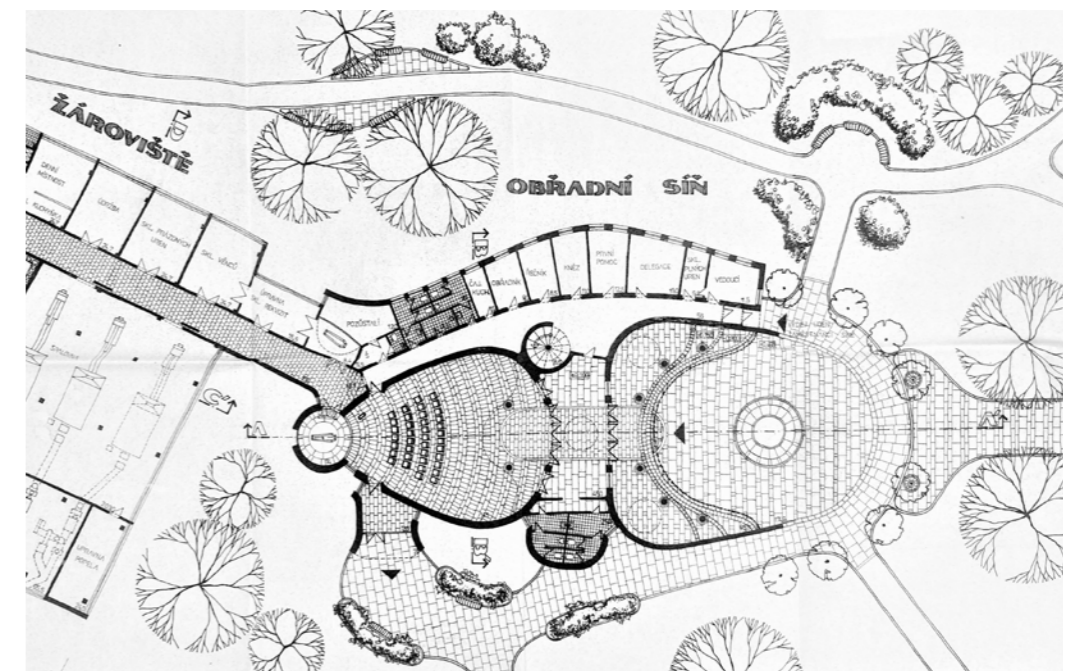
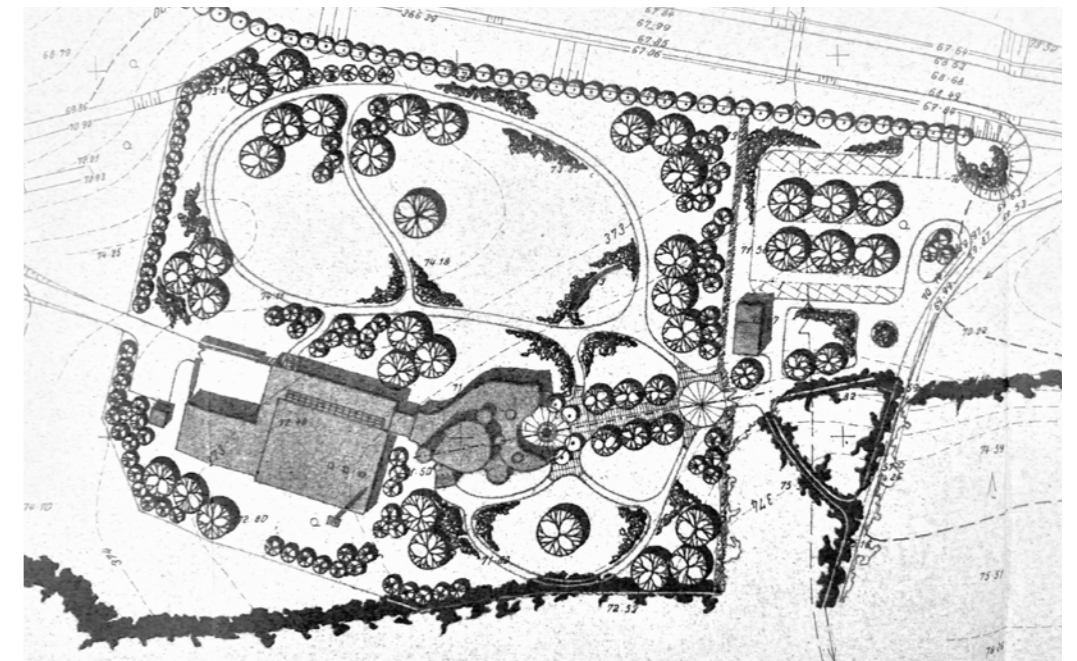
Na začátku semestru jsme měli možnost nahlédnout do archivu města díky městskému architektovi Ing. arch. Františkovi Müllerovi. Zde jsme našli důležité podklady ke studii a následné výstavbě krematoria, které nám pomohly stavbu a její dispozice lépe pochopit.

Po první návštěvě krematoria nám přišlo zvláštní, proč stavba a smuteční síň vypadá tak, jak vypadá. Místo nebylo vizuálně důstojné. Chyběly i přístupové cesty pro pěší. Obřadní síň neměla žádný honosnější přístup. Vše se však vysvětlilo po prostudování původní studie z roku 1986.

Krematorium a obřadní síň měly být původně dvě samostatné stavby propojené pouze technickou chodbou. Krematorium bylo proto navrženo jako nízká a velmi horizontální stavba zapuštěná v okolním terénu. Měla být nevýrazným zázemím, které nebude poutat pozornost. Těžištěm návrhu měla být obřadní síň - kaple na východ od stavby. Kaple připomínající archetyp kostela měla být důstojným místem posledního rozloučení. Autoři studie - Ing. arch. O. Hornek a Ak. arhc. Z. Veselý - pracovali s organickým tvarováním nejen této budovy ale i krajinné úpravy okolí. Z náčrtů můžeme vidět, že pozůstalí neměli být v kontaktu se samotnou budovou krematoria, obě stavby byly propojeny pouze pro zaměstnance.

Nejprve došlo k postavení krematoria. Plán postavit kapli však nakonec nebyl uskutečněn. Krematorium se dostavělo o západní část, jedna místnost byla vymezena jako obřadní síň a po velkolepém návrhu původní obřadní síně svědčí pouze zarostlá část zhotovených základů. Proč od stavby sešlo jsme nedohledali. Zda došly finanční prostředky nebo zda to souviselo se změnou režimu v naší zemi bychom mohly pouze spekulovat.

Tento objev byl pro mě zásadní. Rozhodla jsem se držet původní vize autorů a s tou dále pracovat. Tedy vytvořit místo pro obřad mimo budovu krematoria a krematorium ponechat spíše skryté tak, jak je dnes.

ANALÝZY

HISTORICKÝ VÝVOJ - SMRT A POHŘBÍVÁNÍ V ČR

(Nikola Alice Hurychová)

Pohanské zvyky západních Slovanů

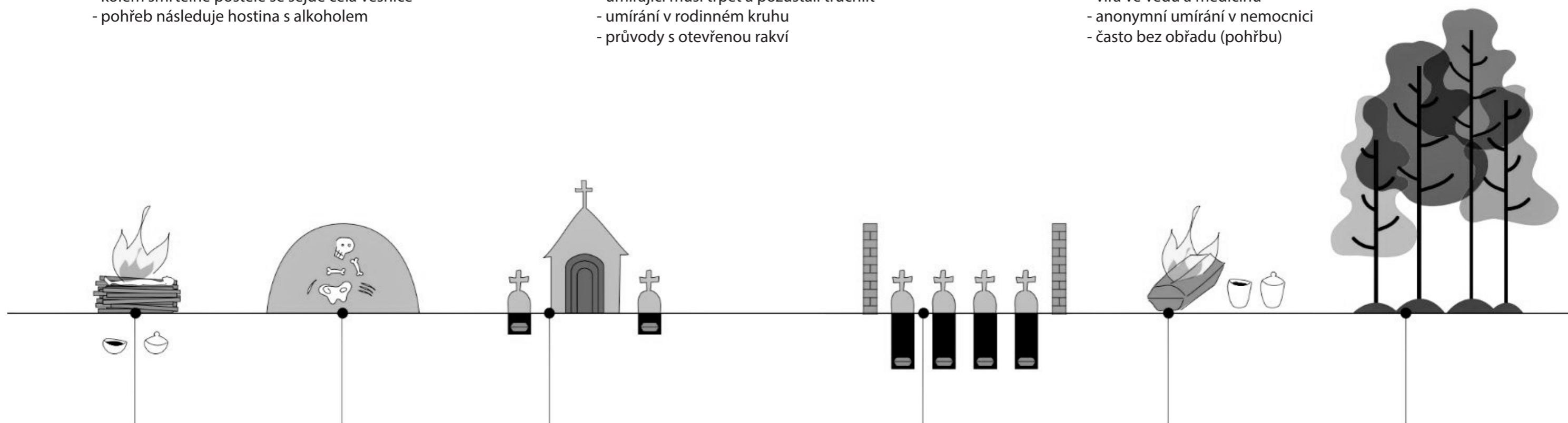
- umírání je společenská událost
- kolem smrtelné postele se sejde celá vesnice
- pohřeb následuje hostina s alkoholem

Křesťanské zvyky

- umírání je očistec, umění zemřít
- umírající musí trpět a pozůstalí truchlit
- umírání v rodinném kruhu
- průvody s otevřenou rakví

Moderní smrt

- umění žít, kult mládí
- víra ve vědu a medicínu
- anonymní umírání v nemocnici
- často bez obřadu (pohřbu)

4. STOLETÍ

ŽÁROVÉ POPELNICOVÉ HROBY
(KREMACE)

7. STOLETÍ

MOHYLOVÉ KOSTROVÉ HROBY
ODKLON OD KREMACE

9. STOLETÍ

KOSTROVÉ HROBY S RAKVEMI
PŘESUN HROBŮ NA SVATOU PŮDU
KOLEM SAKRÁLNÍCH STAVEB
KREMACE JE POHANSKÝ ZVYK

17. STOLETÍ

DEKRET:
PŘESUN HROBŮ DO EXTRAVILÁNU ZA ZEDĚ
MINIMÁLNÍ HLOUBKA HROBU AJ.
BAROKNÍ POHŘEB JAKO DIVADLO

19. STOLETÍ

KREMATORIA
SPOLEČNOST PŘÁTEL ŽEHU
KREMACE JE HYGIENICKÁ
ÚSPORA MÍST A ROZVOJEM MĚST

21. STOLETÍ

KREMACE JE MOC NÁROČNÁ
NA ZDROJE ENERGIE A ZNEČIŠTĚNÍ.
NOVÉ PŘÍSTUPY:
KOMPOSTOVÁNÍ, MRAŽENÍ...

ANALÝZY

ZASTAVĚNOST, VEŘEJNÁ VYBAVENOST

(Nikola Alice Hurychová, Ya Jan Hanová)

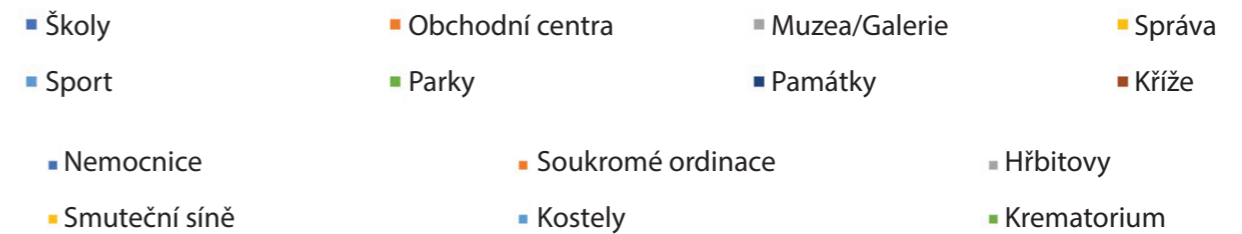
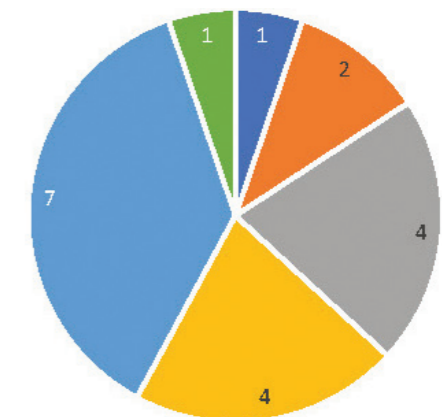
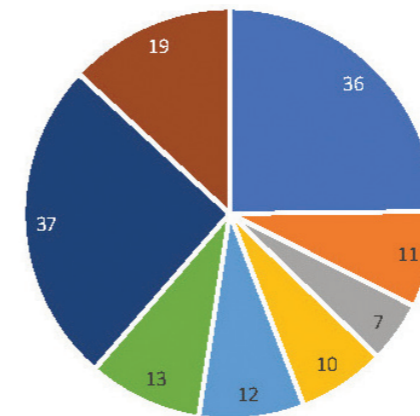
Zastavěnost celková: 12 % (446,64 ha)

Počet staveb: 8659

Veřejné stavby:

- Školy (36)
- Obchodní centra (11)
- Muzea/Galerie (7)
- Správa (10)
- Sport (12)
- Parky (13)
- Památky (37)
- Kříže (19)

- Nemocnice (1)
- Soukromé ordinace (2)
- Hřbitovy (4)
- Smuteční síně (4)
- Kostely (7)

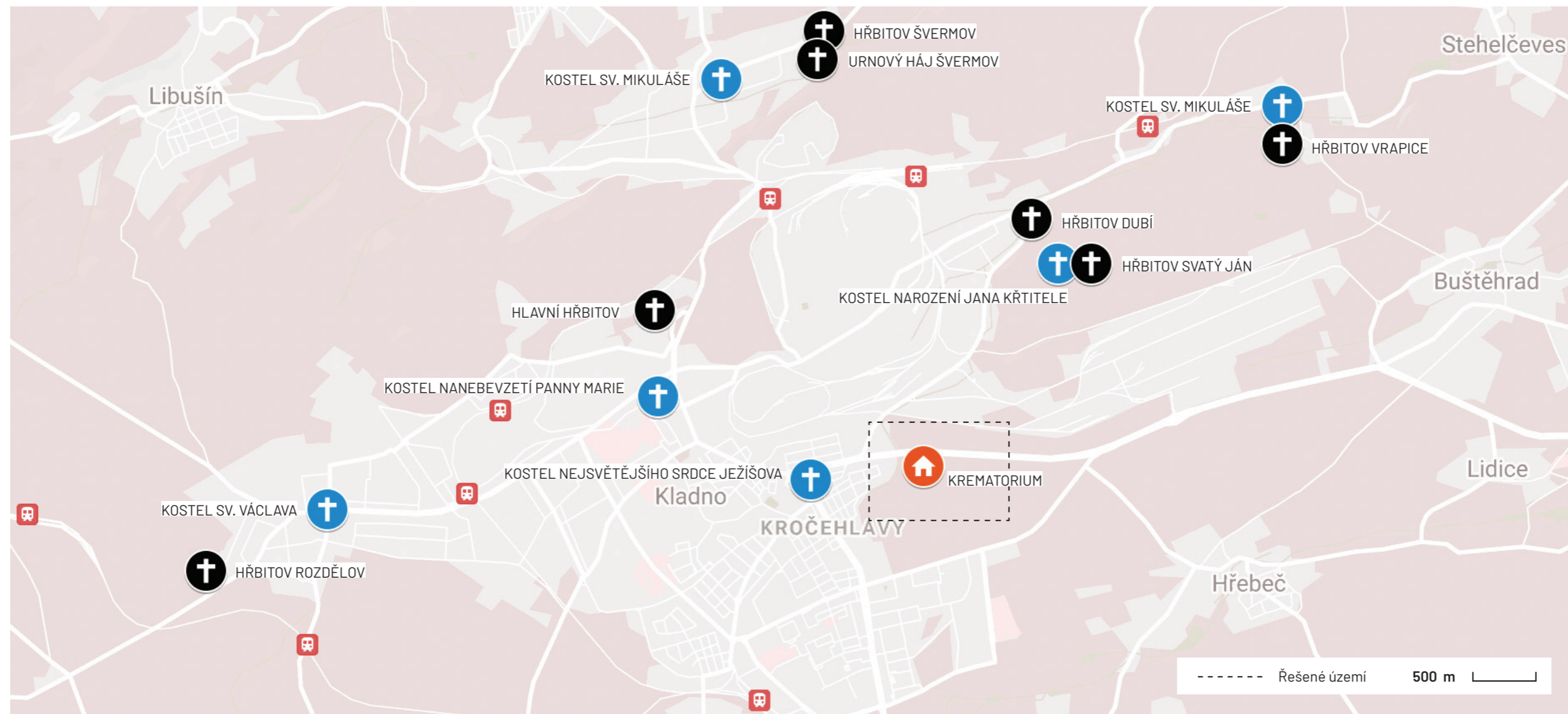

Krematorium

- úmrtí ve Středočeském kraji: 13 000/rok z toho cca 1/3 využije služby Kladenského krematoria

- vybavení: 2 pece

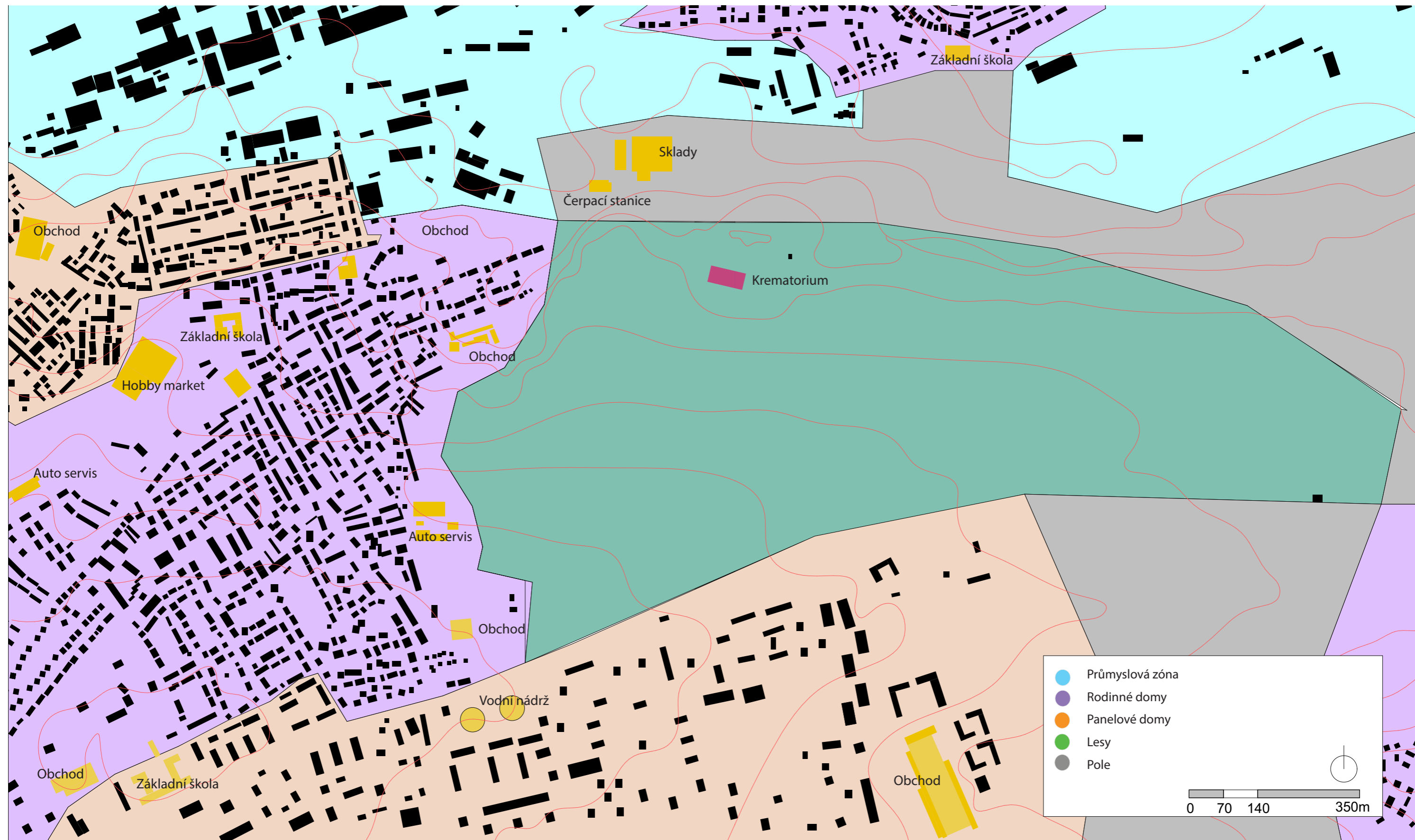
- další prostory: smuteční síň, kancelář, zázemí, technická místnost, šatny, odpady

ANALÝZY

VYUŽITÍ ÚZEMÍ

(Ya Jan Hanová)

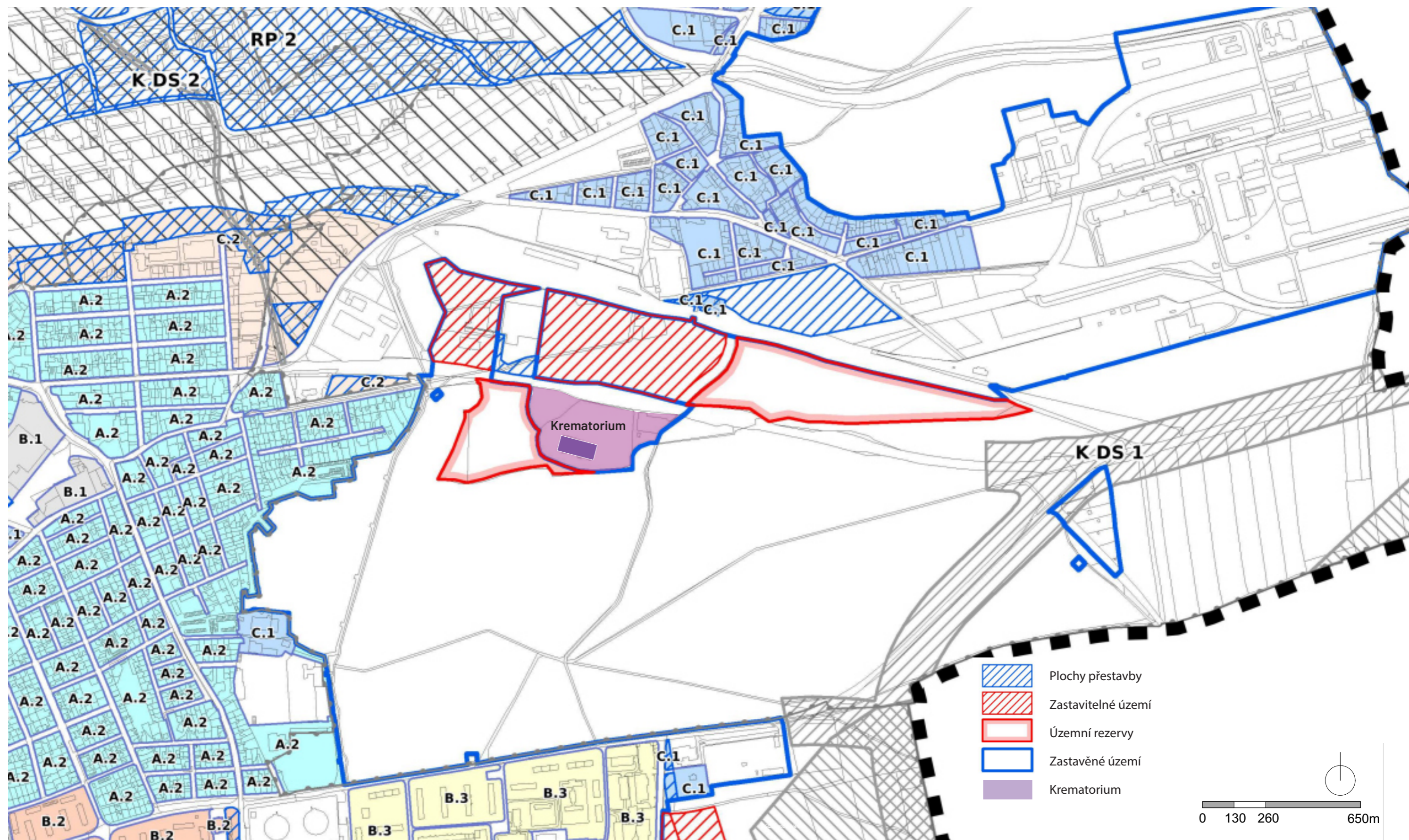

ANALÝZY

ÚZEMNÍ PLÁN

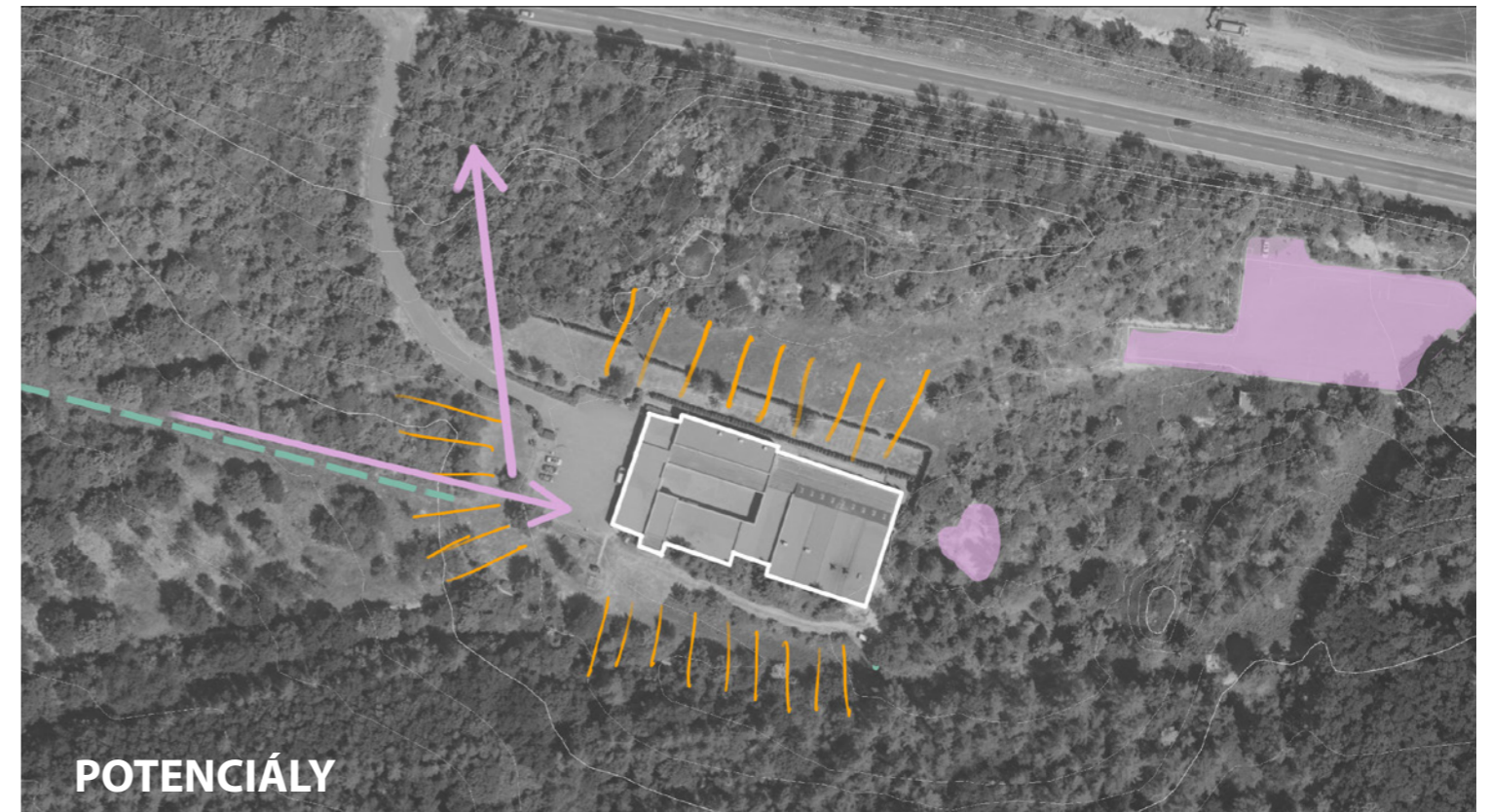
(Ya Jan Hanová)

ANALÝZY

POTENCIÁLY, HODNOTY, NEGATIVA

(Viktorie Fedrselová)

50 m

 Parkoviště

 Vztah k lesu a okolí

 Pěšina v sadu

 Optické vazby

 Základy smuteční síně

HODNOTY

50 m

- Parkoviště
- Nevyužitý prostor
cesta k síni
- Výsadby tůjí
- Plot
- Fasáda budovy
- Hluk pecí
- Silnice bez chodníku
- Viditelné technické prvky

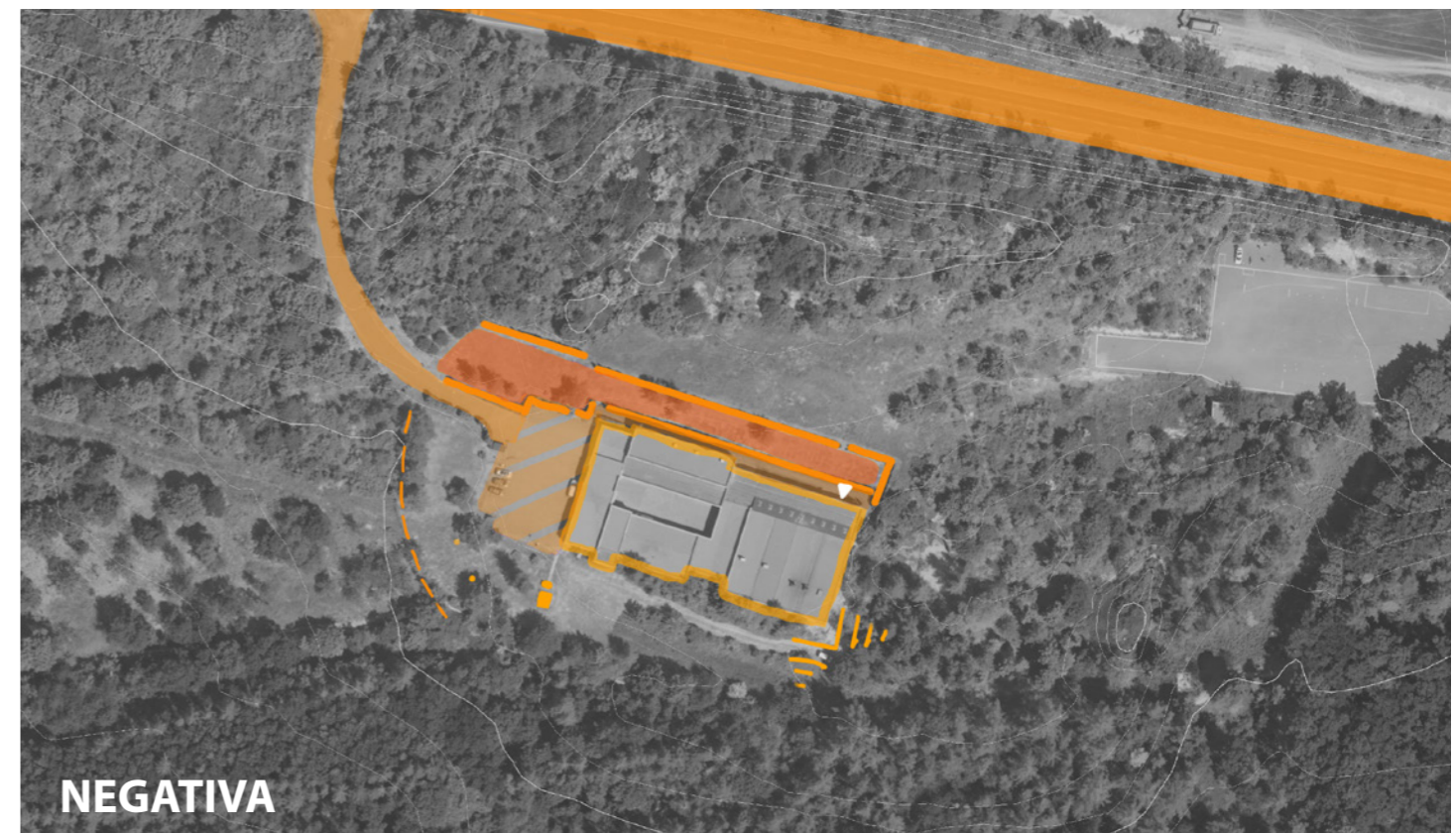
 Vstupy

 Sad

 Les

 Vzrostlé stromy

 Lesní cesta

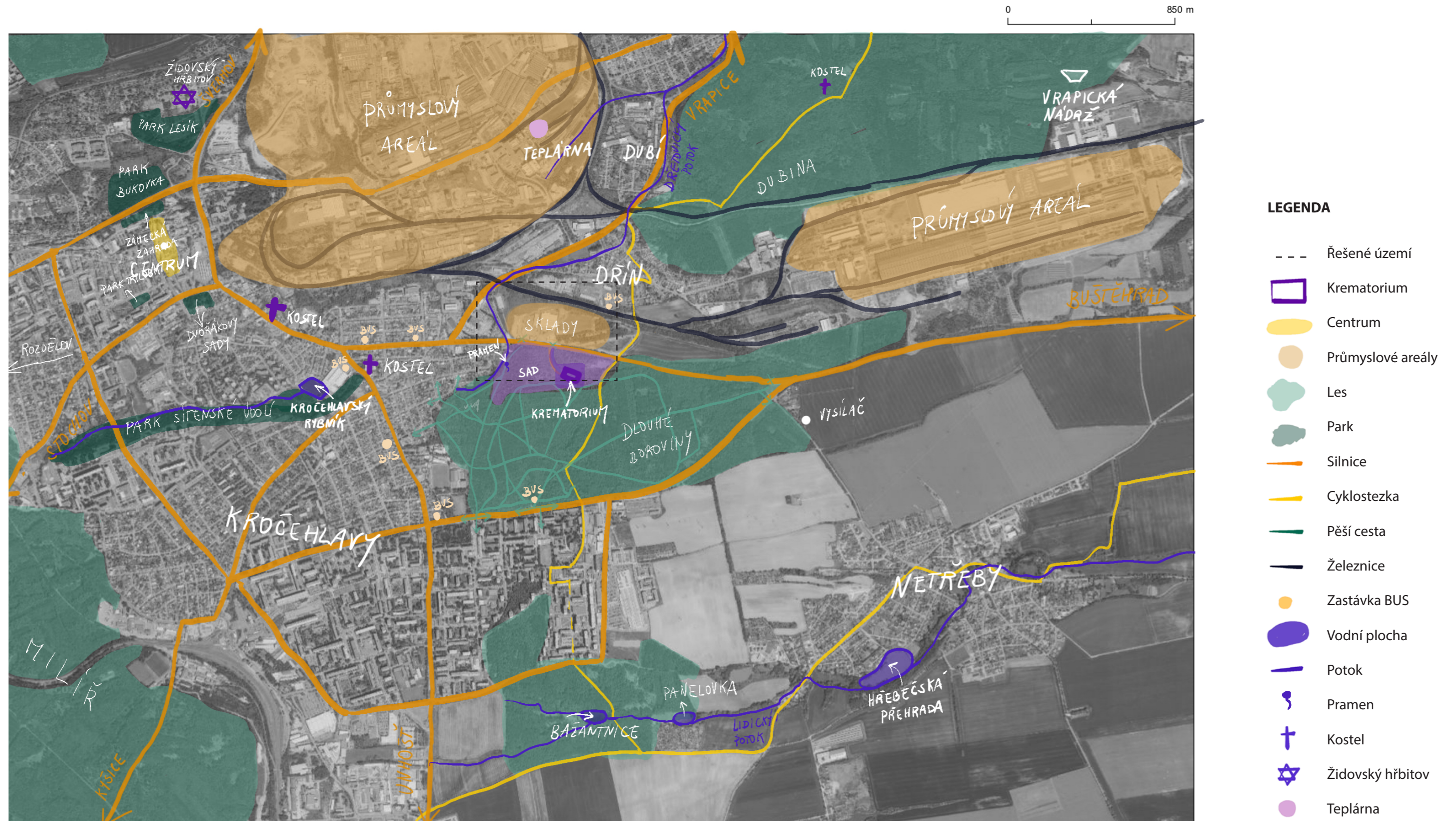
NEGATIVA

50 m

ANALÝZY

ŠIRŠÍ VZTAHY

(Viktorie Fedrselová)

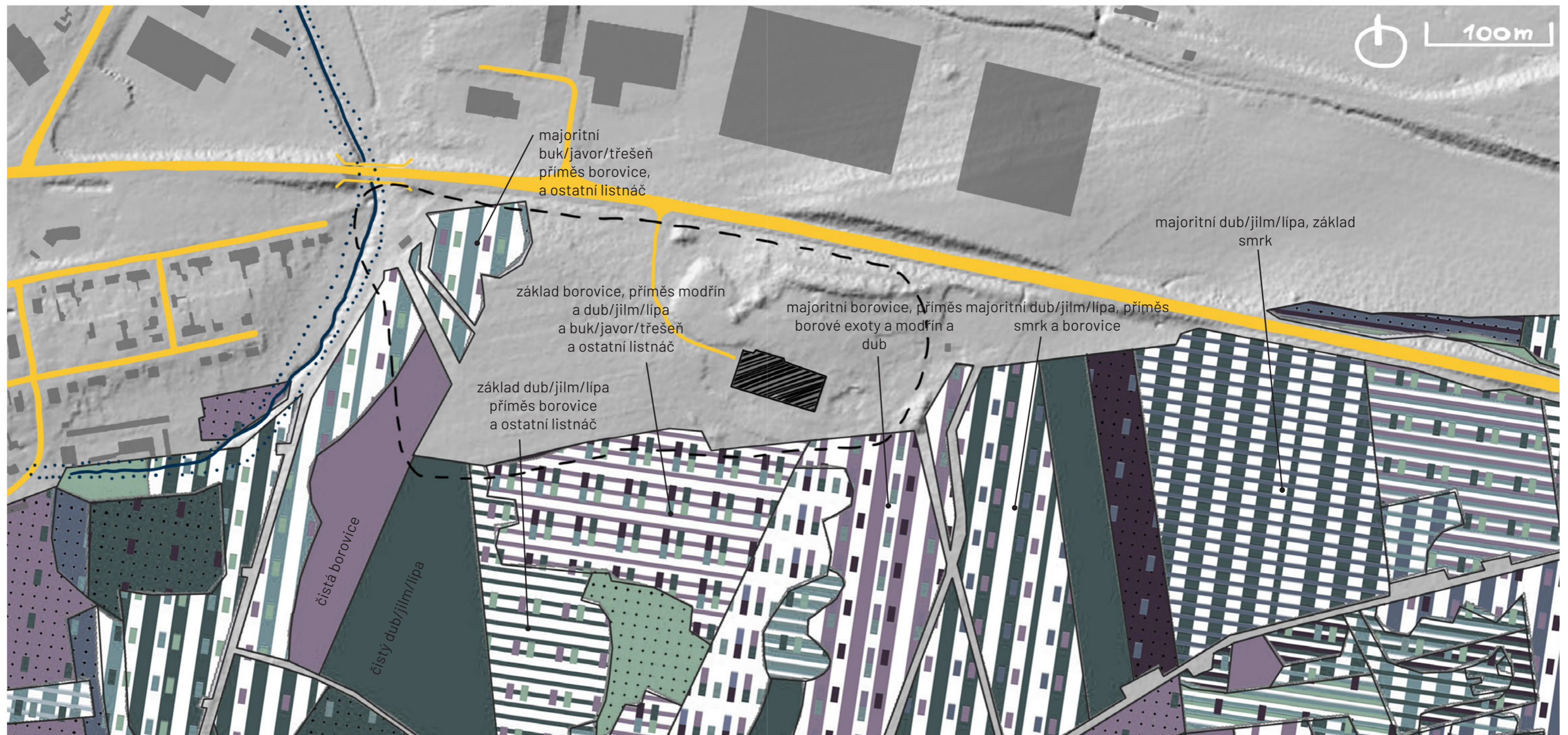

ANALÝZY

PŘÍRODNÍ PODMÍNKY

(Zuzana Purmová)

- velká rozmanitost v druzích a věku dřevin díky malým parcelám
- vysoký rekreační potenciál
- problematické zarůstání keřového patra pámelníkem bílým *Symphoricarpos albus*
- možná snaha o kultivaci ve stylu lesoparku, či povýšení hospodářského lesa na les zvláštního určení

ANALÝZY

RELIÉF

(Zuzana Purmová)

- významná hrana na západní části zájmového území, možnost cenných výhledů
- kopeček na sever od krematoria
- zde je vidět mělké údolí a vyvýšenina před narušením stavbou silnice

GEOLOGIE

- převážně písčité slínovce až jílovce spogilitické místy silicifikované (opuky)
- kolem vodního toku nivní sediment a na to navazující spraš a sprašová hlína

PŮDY

- pararendzina - leptosol

krematorium

území hlavního zájmu

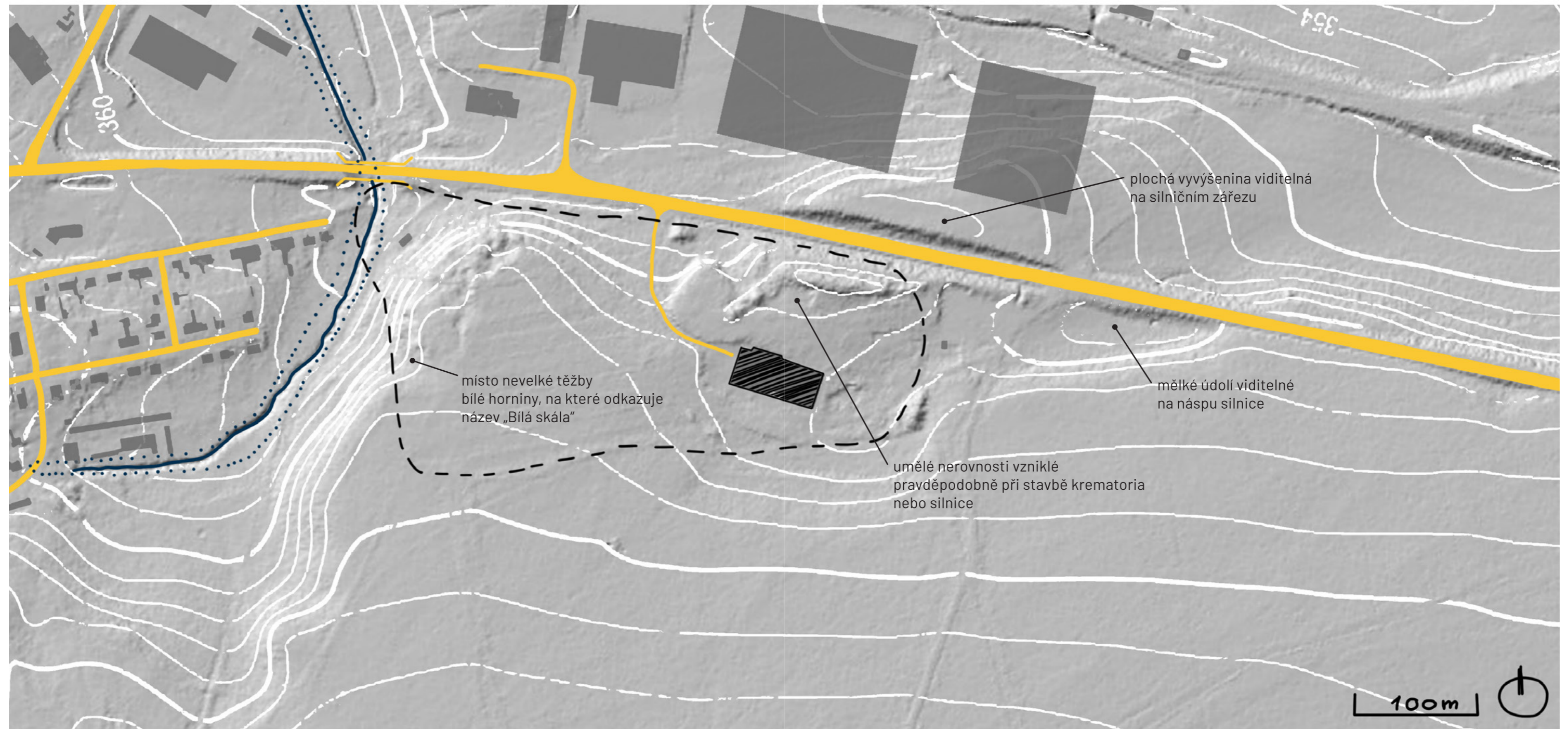
záplavová území pro Q20

cesty

vodní toky

ANALÝZY

POTENCIÁLNÍ PŘIROZENÁ VEGETACE

(Zuzana Purmová)

- černýšová dubohabřina (Melampyro nemorosi-Carpinetum)
- je tvořena stinnými dubohabřinami s dominantním dubem zimním (*Quercus petraea*) a habrem (*Carpinus betulus*), s častou příměsí lípy (*Tilia cordata*, na vlhčích stanovištích *T. platyphyllos*), dubu letního (*Quercus robur*) a stanovištně náročných listnáčů (jasan – *Fraxinus excelsior*, klen – *Acer pseudoplatanus*, mlč – *A. platanoides*, třešeň *Cerasum avium*).

SAD

- velmi staré třešně *prunus* už i jako torza
- + dospělé nálety (*prunus* sp., *quercus* sp., *acer campestre*)
- zapojené keřové a bylinné patro druhy jako *cornus sanguinea*, *rubus* (= zarostlé roštím)

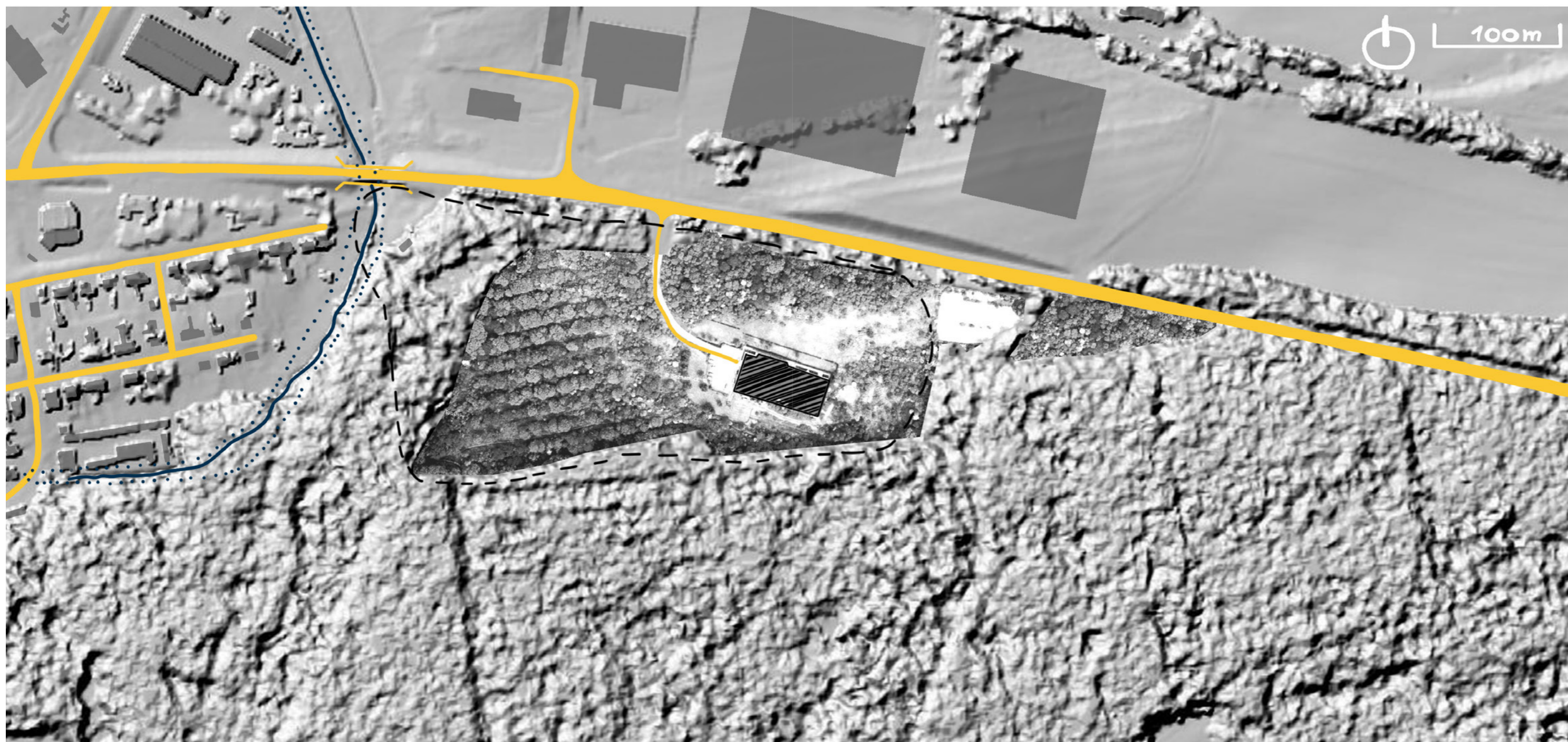
krematorium

----- území hlavního zájmu

..... záplavová území pro Q20

— cesty

— vodní toky

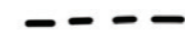
ANALÝZY

VĚTRNÁ RŮŽICE

(Zuzana Purmová)

krematorium

území hlavního zájmu

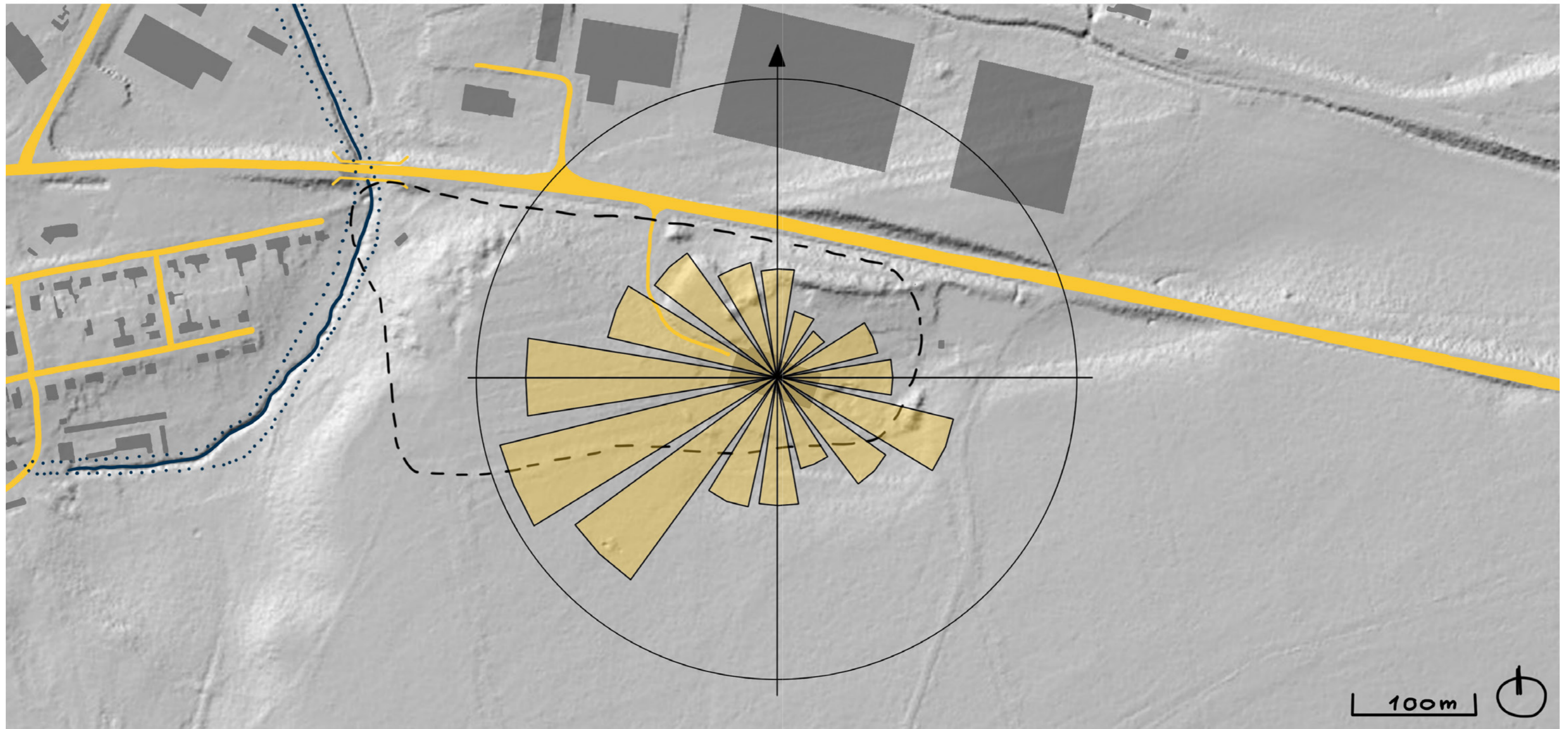
záplavová území pro Q20

cesty

vodní toky

ANALÝZY

POHYB SLUNCE

(Zuzana Purmová)

krematorium

území hlavního zájmu

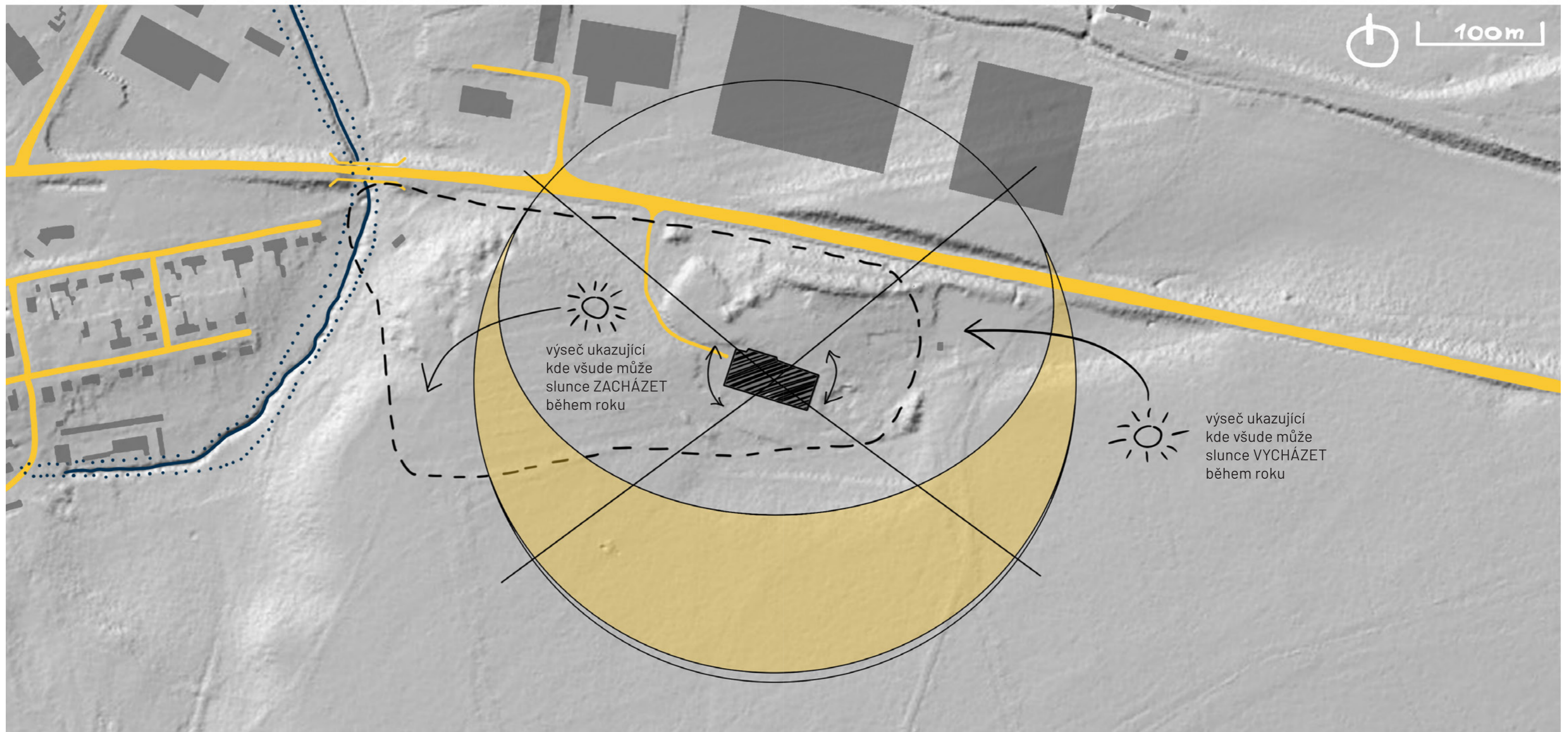
záplavová území pro Q20

cesty

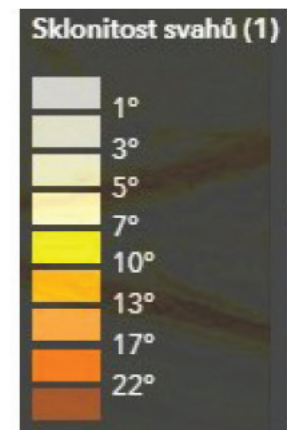

vodní toky

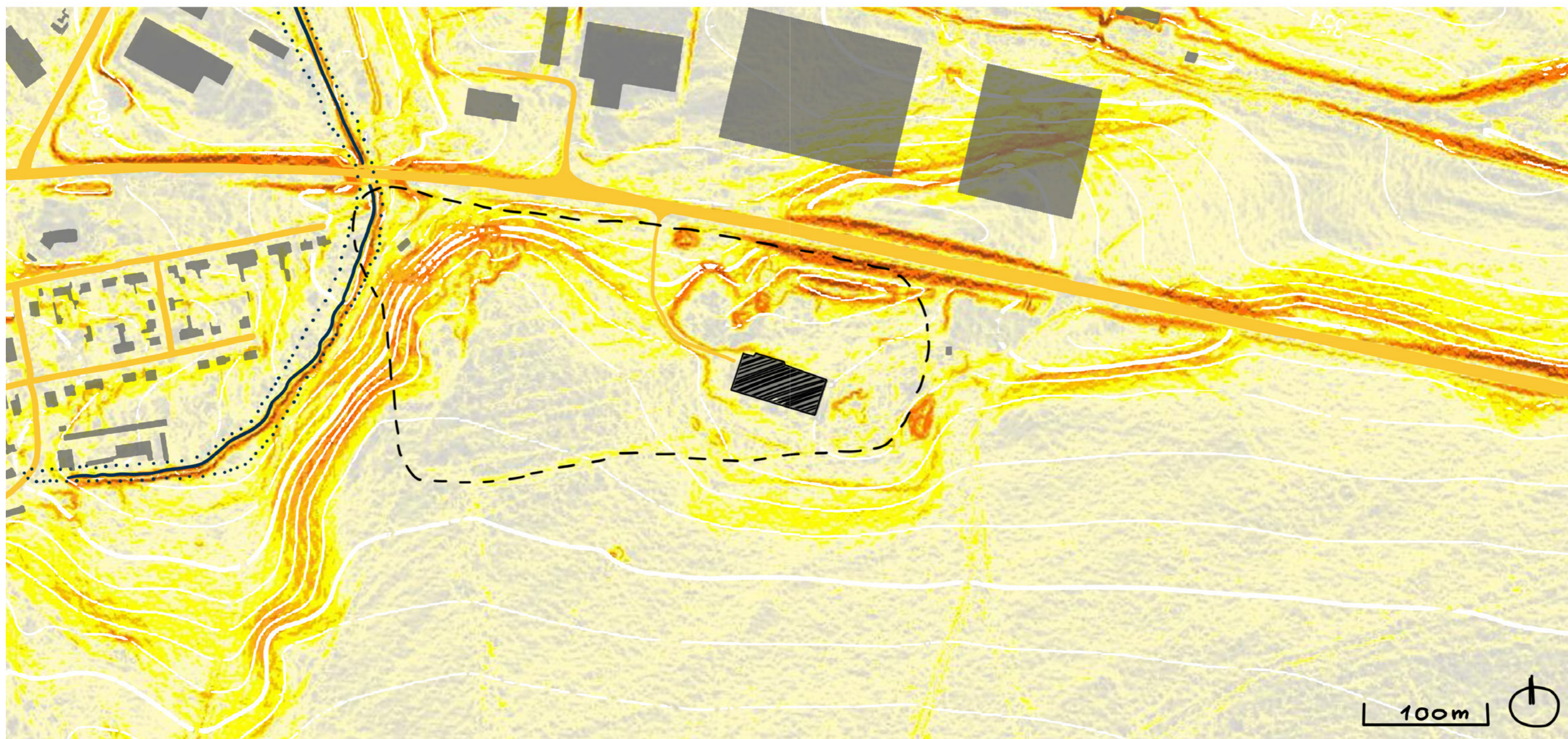

ANALÝZY SVAŽITOST

(Zuzana Purmová)

- dobře viditelné hrany a zlomy bez ovlivnění zdrojem světla

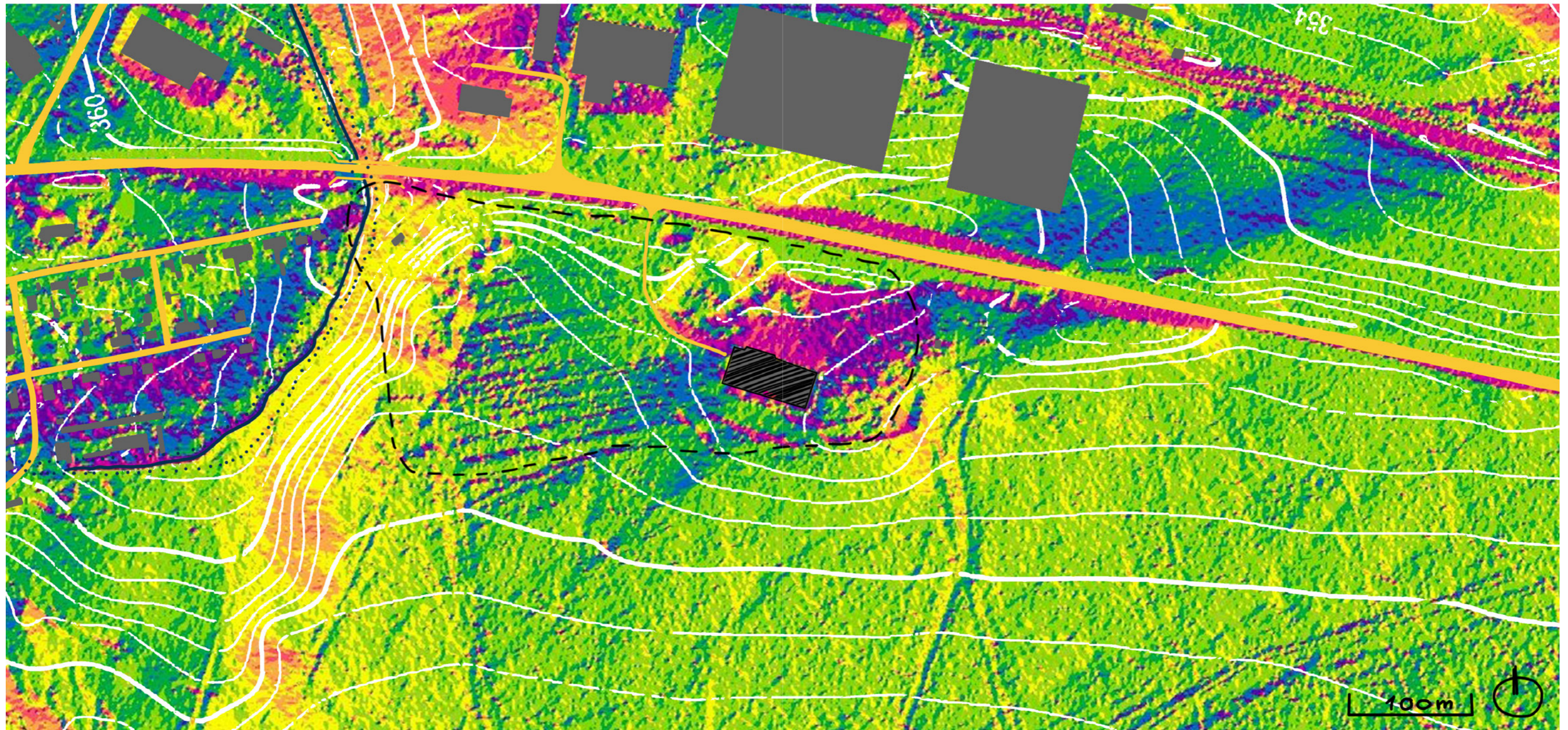
ANALÝZY

ORIENTACE SVAHŮ

(Zuzana Purmová)

Orientace svahů	
	Sever
	Severovýchod
	Východ
	Jihovýchod
	Jih
	Jihozápad
	Západ
	Severozápad

- viditelné oslunění vázané na orientaci svahů, neprojevuje se zde, jak značné terénní nerovnosti jsou

Domníval jsem se, že dokážu popsat stav, nakreslit mapu smutku. Ale zjišťuji, že zármutek není stav, nýbrž proces. Zármutek je jako protáhlé, stáječící se údolí: za kterýmkoli z ohybů se před vámi může otevřít zcela nová krajina. Jak už jsem napsal, nestane se tak za každou zatáčkou; někdy je překvapení právě opačné: setkáte se přesně se stejným výhledem do kraje, jaký jste podle vašeho soudu nechali za sebou mnoho mil zpátky. V takových okamžicích si kladete otázku, zda to údolí není vlastně kruhovým zákopem. Ale není. Částečně se zážitky vracejí, avšak jejich pořadí se neopakuje.

(C. S. Lewis, Svědectví o zármutku, 2012, s. 49)

CESTA KE KONCEPTU

V minulém semestru jsem se zabývala podobou hřbitova v Malvazinkách - tedy místem, které má primárně sloužit nejen k uložení zesnulých, ale také jako místo úcty. Místo pro vzpomínání na to hezké, na to, co jsme na zesnulých měli nejraději. Vzpomínání na ty nejhezčí společné vzpomínky. Proto jsem vytvořila místo plné spíše pozitivní atmosféry, vybízející k uvolnění a radosti.

Nyní mám téma podobné - krematorium. A přesto na nj pohlížím odlišně. Na tomto místě je člověk smrti mnohem blíže a všechny pocity jsou ještě takzvaně čerstvé a aktuální.

Při každé ztrátě je důležité bolest a smutek prožít. Nepopírat. Sami psychologové a psychiatři se na tomto shodují.

Proto jsem se rozhodla postupovat zde skoro až opačným směrem. Neznamená to však, že chci vytvořit ponuré a depresivní místo. Chci vytvořit bezpečné místo, kde člověk může tyto emoce prožít. Kde se může cítit smutně, beznadějně, kde může plakat i být naštvaný. Kde opravdu může truchlit.

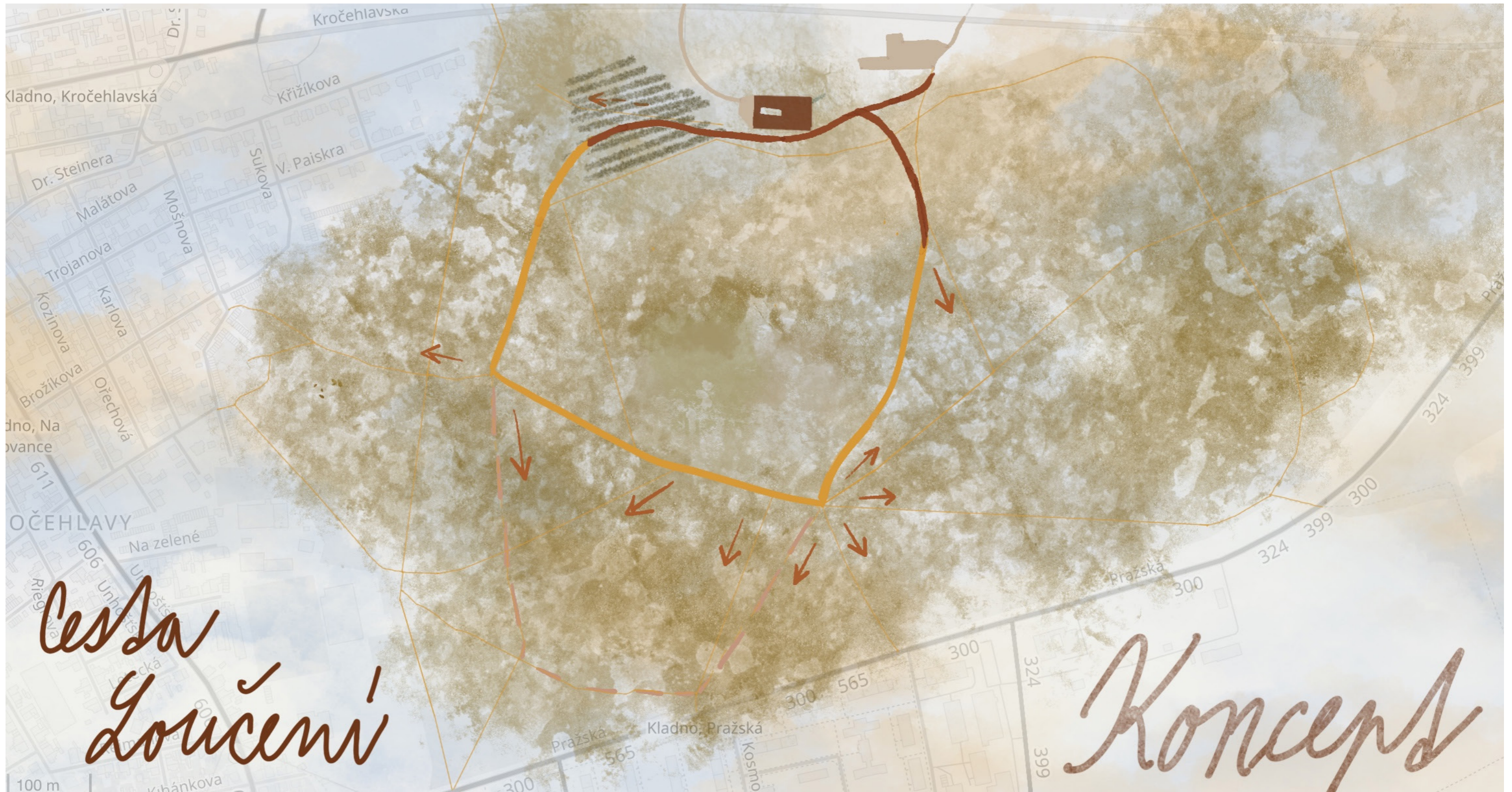
Tradicí českých zemí a křesťanské víry je pohřební průvod. Toto smuteční procesí také nazývané jako kondukt, směřovalo původně od domu zesnulého do kostela, kde probíhala mše, či poslední rozloučení. Později, kdy se přestalo pohřbívat u kostelů, ale kdy se začalo pohřbívat na vzdálenějších hřbitovech, se hlavní průvod odehrával až při této cestě na hřbitov. Součástí průvodu býval vůz s rakví, pozůstali a jiní účastníci pohřbu, případně i smuteční kapela.

V dnešní době již není pohřební průvod tolik běžný nebo praktikovaný. Jelikož rakve se zesulým putuje nejčastěji do krematoria, ne přímo na hřbitov.

KONCEPT

Mým konceptem bylo vytvořit cestu loučení - cestu, která pozůstalým umožní přijmout smrt blízkého. Tato cesta loučení, jakýsi nekončící kruh se zastaveními vedoucí k obřadu posledního rozloučení, odkazuje na tradici smutečních procesí. Součástí této cesty je také nová forma obřadní síně.

Mým cílem bylo vytvořit místa s různými atmosférami umožňující prožít všech emocí, se ztrátou spojených, a nalezení vytouženého smíření. Cesta je loučením.

CESTA K NÁVRHU

Na mapě ze 3. vojenského mapování z roku 1875 můžeme vidět poprvé vyznačený sad u bývalé usedlosti. Tento sad nazývaný Višňovka se postupně rozrůstal. Na satelitních snímcích z roku 1969 však vidíme první zásah, který zpečetil osud třešňového sadu. Nejprve byl od usedlosti oddělen železnicí, další jízva pak znamenala nově vybudovaná železnice a následně stavba krematoria zasazená přímo do sadu.

Do dnešní doby se dochovala část původního sadu právě na západní straně od krematoria. O sad se však nikdo dlouhou dobu nestaral a tak zarostl. Ze satelitních snímků stále můžeme rozpoznat jednotlivé řady sadu, přestože je plný náletů. V poslední době došlo k jejich prokácení. Smutným poznatkem je také skutečnost, že se na jedné třešni oběsil mladý muž. Tuto tragédii připomínají věnečky a květiny u kmenu stromu.

Ony senescentní třešně jsou velkou hodnotou místa. Nejen, že jsou svědky dob minulých, ale také důležitým prostředím a útočištěm pro hmyz. Rozhodla jsem se tedy sad obnovit, alespoň částečně navrátit jeho vážnost a současně zachovat i tyto senescentní jedince. Vedle nově vyrůstajících třešní budou tyto jedinci důkazem, že ti co už nežijí jsou tu stále s námi. Symbol tak důležitý a poetický co se tématu smrti týče.

Zásadní otázkou, kterou jsem si hned z počátku položila, byla, jaký vztah má mít krematorium vůči přilehlému lesu. Zda se má lesu vymezit a být zcela oddělen, či ho se zelenou plochou propojit. Přestože oba přístupy měly své klady i zápory, zvolila jsem nakonec variantu číslo dva.

Mezi nejvýraznější klady propojení těchto dvou světů jsem shledávala detabuizování téma smrti a zmírnění depresivní atmosféry kolem krematoria. Propojením těchto odlišných charakterů navíc vzniká jakési rozhraní s novými kvalitami. Ono propojení však musí být citlivé a adekvátní k citlivému tématu úmrtí.

Jak však takového propojení dosáhnout? Mezi možné prvky patří určitě odstranění pohledových barikád, jemnější modelace terénu, cestní propojení a samozřejmě ona myšlenka. V neposlední řadě tedy drobné umělecké předměty, či mobiliář přecházející i do hmoty lesa může tyto plochy spojit.

NÁVRH

Koncept i celý návrh nese název Cesta loučení(m). Mým hlavním cílem bylo vytvořit v lese samostatnou okružní cestu vedoucí k místu posledního rozloučení. Tato cestní síť je tvořena nově navrženými cestami, které jsou napojené na ty stávající. Nabízí tedy přístup ze všech směrů. Cesta se tedy vymezuje vůči stávajícímu stavu.

Na této cestě najdeme zastavení, která mají pozůstalým pomoci překonat a prožít ztrátu. Tyto prvky nabývají různých forem - může se jednat o mobiliář, o umělecké předměty/skulptury, či orientační prvky. Odlišují se také prožitky, které nabízejí - hra světla, zvuky, iluze, odpočinek, překvapení. Jejich společným jmenovatelem je však téma Na druhý pohled.

Když ztratíme blízkého, zhroutí se náš svět. Vše, co bylo jasné, vyhasne. Nic není jako dřív. Můj návrh tedy nabízí druhý pohled. Vděk za všechny ty krásné vzpomínky. To, že zesnulí zůstávají stále s námi v našich srdcích. Prostřednictvím nejen vzpomínek, myšlenek, ale i činů - jelikož jejich stopa zůstane navždy.

Umělecké instalace působí pouze jako cizí objekty v lese. Na druhý pohled však objevíme jejich význam. Jejich spojitost se ztrátou. S pocity, které prožíváme - šok, smutek, vztek, popírání. Na druhý pohled nám nabízí smíření.

Dalším společným pojítkem je princip odrazu - at' už světla, či okolí. Těchto efektů dosahují pomocí použití specifických materiálů. Najdeme zde sklo, vodu, nerez, jednostranně propustné zrcadlo. Právě poslední jmenovaný materiál používám u stavby krematoria.

Krematorium jsem se rozhodla zahrnout do vnějšího pláště tvořeného jednostranně propustným zrcadlem. Zvenku tedy vidíme odraz okolní krajiny, krematorium zůstává skryto tak, jako nyní, avšak nabízí další kvalitu - onen druhý pohled, zesílení atmosféry okolní přírody.

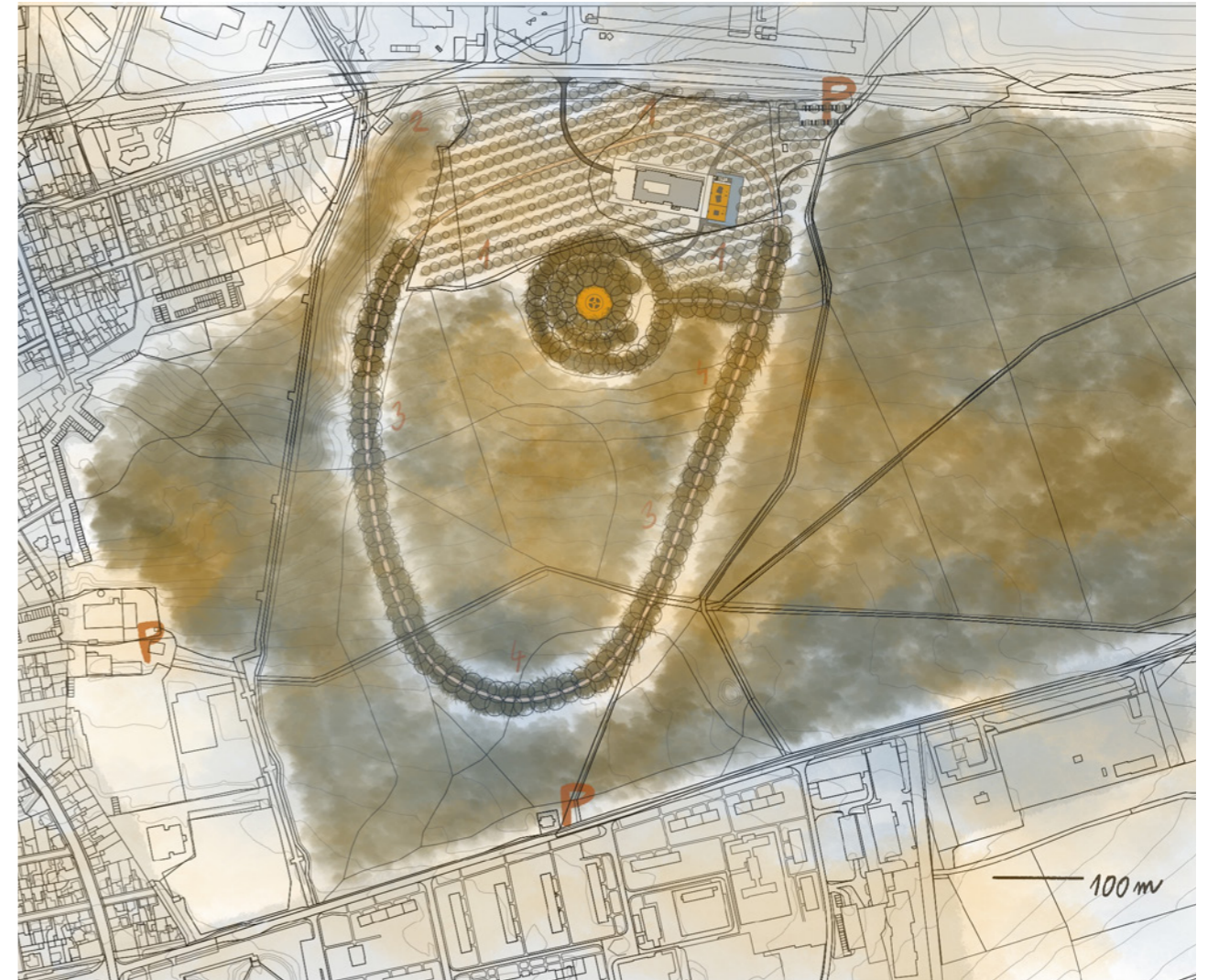
Současnou obřadní síň ruším a nahrazuji novou, v prodloužení samotné budovy. Další výhodou výše zmiňovaného materiálu je fakt, že zevnitř umožňuje pohled do dále.

Zároveň však vytvářím i samostatný prostor pro poslední rozloučení. Od původního návrhu kostelní sítě architekta Horneka a Veselého se odvracím na formu přírodě bližší - stromovou kapli.

V neposlední řadě se zaměřuji na obnovení původního sadu. Právě obklopení krematoria řadami stromů pomůže stavbu začlenit do okolí.

Koncept mého návrhu vychází z tradice smutečních průvodů. V okolí krematoria jsem navrhla Cestu loučení, jakýsi nekončící kruh se zastaveními, vedoucí k obřadu posledního rozloučení. Samotná cesta je vlastně loučením, přijetím smrti blízkého. Mým cílem bylo vytvořit prostory s různými atmosférami, která pozůstalým umožní prožít všechny emoce se ztrátou spojené - smutek, hněv, beznaděj.

Jednotlivá zastavení na cestě vedoucí skrz les nabývají různých forem. Najdeme zde mobiliář i umělecké předměty/skulptury, Tato zastavení se odlišují také prožitky, které nabízejí - hru světla, zvuky, překvapení, klid. Jejich společným jmenovatelem je však odkazování k tématu smrti, k emocím, které můžeme prožívat. Nabízejí nám druhý pohled na ztrátu blízkého, uvědomění, že zesnulí přežívají dál v našich vzpomínkách a v činech, které uskutečnili. Tento odstup a nový pohled umožňují zvolené materiály, které odraží světlo či okolní přírodu.

Cesta loučení navazuje na stávající cestní síť, což znamená, že je přístupná ze všech směrů. Nabízí přístup z jihu - tedy z oblasti bytových domů, ze západu od rodinných domů, z východu skrz les a nově i ze severu. Zde navrhuji opravit cestu pod silničním mostem, aby došlo k zpřístupnění sadu, krematoria a lesa i z této části města. Také navrhuji kromě výrazné okružní cesty i cesty menší, propojující stávající trasy s novou, či zpřístupňující některé prvky - např. pramen.

Parkoviště pro obsluhu krematoria se nachází za polopropustnými zrcadlovými stěnami. Parkoviště pro veřejnost pak najdeme na severovýchod od krematoria. Zde navrhuji parkoviště ze šterkového trávníku, které disponuje 22 místy, což odpovídá počtu účastníků obřadu. Dále pak mohou pozůstalí zaparkovat i v jižní části lesa na stávajícím parkovišti, či na západě v zástavbě u tenisových kurtů.

Nově navržené parkoviště je utvářeno charakterem okolního sadu, jelikož řady stromů procházejí i touto plochou.

CESTA LOUČENÍ - ALEJ

Cesta loučení navazuje na stávající cestní síť, ale nekopíruje ji. Vytvářím novou trasu připomínající okružní stezku, která prochází lesem, kolem krematoria a přes sad. Ono vymezení vůči současnému stavu jsem zvolila z několika důvodů. Les sám o sobě je častým cílem obyvatel okolních domů. Propojení krematoria a lesa tedy nesmí být na úkor takzvaných "obyčejných návštěvníků". Vytvořením samostatné cesty tedy nenarušuji původní chod lesa, pouze přidávám další možnost, propojení lesa a krematoria.

Tato cesta má formu dubové aleje a jedná se skoro až o barokní princip zásahu.

K dosažení optimálních podmínek pro růst těchto jedinců je tedy zapotřebí vykácet širší pruhy v lese, než je samotná cesta. Les Dlouhé boroviny je lesem hospodářským tudíž dochází k jeho kácení a následné obnově za hospodářským účelem. Z tohoto důvodu bylo možné učinit takto razantnější zásah. Návrhem se les z primárně hospodářského obohacuje o atribut kulturního lesa. Takto přetvořený les tedy můžeme zařadit mezi lesy zvláštního určení. Zároveň v mém návrhu najdeme mnoho dřevěných prvků, které můžeme zpracovat z těchto pokácených stromů.

Pro tuto cestu jsem chtěla zvolit jednotný materiál, který bude stabilní i na občasná pojezdy (kvůli dopravě osob se sníženou schopností pohybu a orientace). Proto jsem zvolila mechanicky zpevněné kamenivo. Toto kamenivo by bylo bílé barvy. Zaprvé by šlo o hezký kontrast s tmavými kmeny dubů, zadruhé však odkazují na historii místa. V místech tohoto lesa se dříve nejspíše těžil bílý kámen, jelikož na historických mapách můžeme najít popisy lokality Bílá skála. Odběr takového kameniva by byl možný z Kamenolomu Krty.

Co se vegetace týče, vysazují zde dubovou alej. Jedná se o dub letní *Qercus robur*). Tento druh jsem zvolila z několika důvodů. Jedná se o strom domácí, dlouhověký a vysokokmenný, což jsou důležité vlastnosti pro alejové stromy. Také je odolný vůči větru, s hlubokými kořeny a roste na jakýchkoli půdách. Neméně důležitým faktem bylo i podpoření potenciální přirozené vegetace daného místa, jelikož se z tohoto hlediska jedná o les dubohabřin. Také habitus je ideální pro vytvoření intimní atmosféry - hlubšího stínu s problikajícím světlem.

Dále za zmínku stojí podrost aleje. Tento pás je totiž z části tvořen kvetoucími bylinami, které na jaře ozvláštní prožitek z cesty. Mezi možné druhy patří cibuloviny - sněženky či bledule, dále pak prvosenky či fialky. Tyto byliny rozkvétají v různých časových rozmezích, což zajistí neobvyklý zážitek střídání barev a delšího květu. Zvolené druhy musejí být domácí, pro les přirozené a lehce vysazovatelné.

ZASTAVENÍ

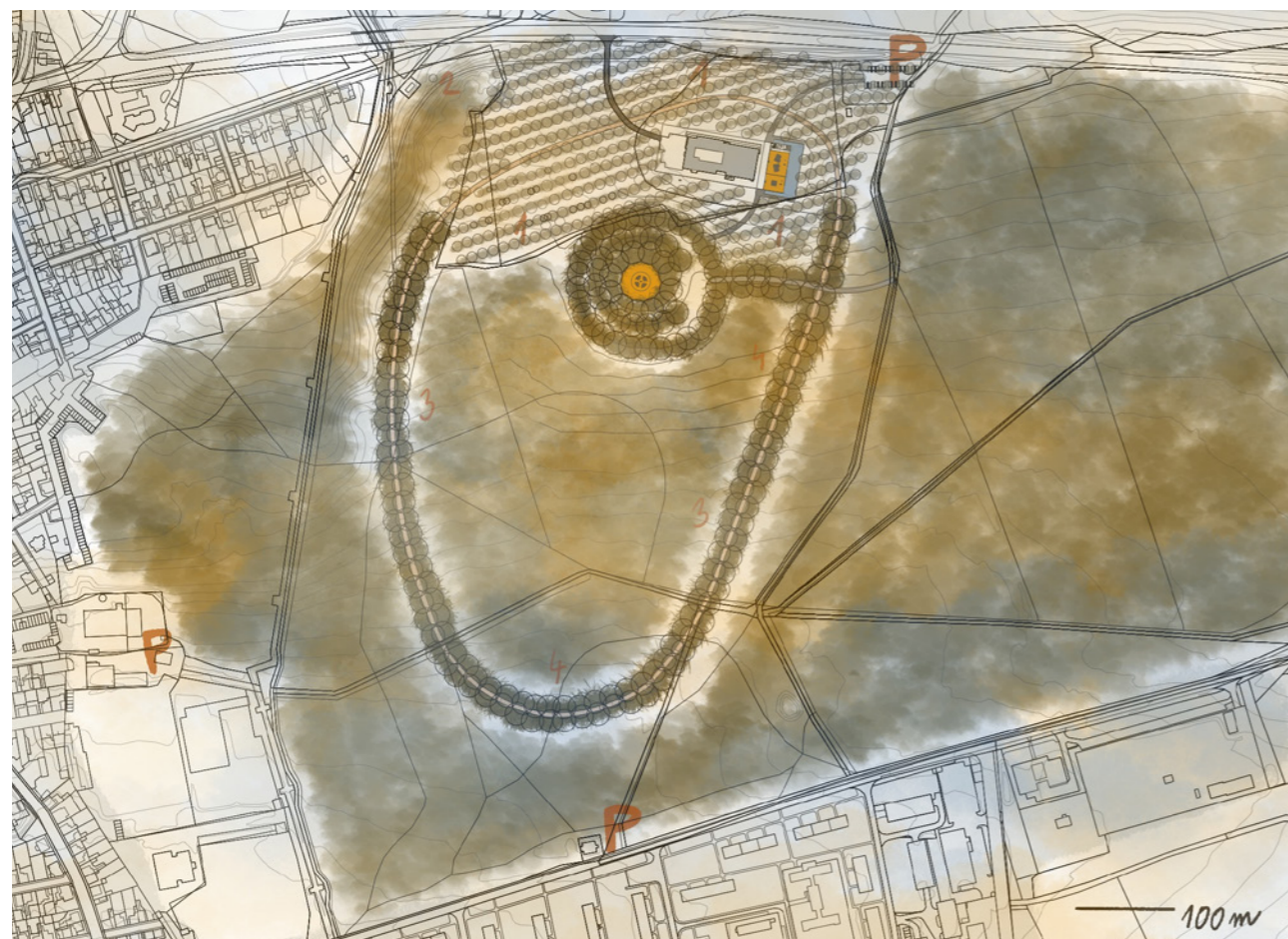
Chtěla bych pozostalým pomoci projít celým procesem truchlení. Vytvořit jakousi Cestu loučení, která nám pomůže úmrtí blízkého přijmout. Tato cesta bude obsahovat 4 zastavení odpovídající fázím truchlení - zastavení, které nám pomůžou jednotlivými fázemi projít a překonat je až k vytouženému přijetí. Ukázat, že je v pořdku se takto po ztrátě blízkého cítit.

Mezi popsané fáze truchlení patří - šok, popírání, zloba, hněv, vzpoura, zpochybňování (co by, kdyby), smutek, deprese, lítost přijetí a smíření se se skutečností.

Jednotlivá zastavení na cestě vedoucí skrz les nabývají různých forem. Najdeme zde mobiliář i umělecké předměty/skulptury. Tato zastavení se odlišují také prožitky, které nabízejí - hru světla, zvuky, překvapení, klid. Jejich společným jmenovatelem je však odkazování k tématu smrti, k emocím, které můžeme prožívat. Nabízejí nám druhý pohled na ztrátu blízkého, uvědomění, že zesnulí přežívají dál v našich vzpomínkách a v činech, které uskutečnili. Tento odstup a nový pohled umožňují zvolené materiály (nerez, sklo, voda), které odraží světlo či okolní přírodu.

Najdeme zde usazení u nově vyčištěného a obnoveného pramene, což nás může přivádět na otázky "co by, kdyby". Dále pak nerezové sochy ve tvaru lidí odrážející okolní přírodu, což vyjadřuje smutek po zesnulém, to že je všude patrný a přesto tu chybí. Následuje mobiliář ve formě nerezových kvádrů postavených před kmeny stromů, který vytváří iluzi že nevyrostání ze země, což může symbolizovat hněv, že nic není jako dřív, vše se proměňuje, ztrácíme jistoty. Posledním prvkem jsou pak lapače světla zavěšené v sadu, které odrážejí sluneční paprsky. To odpovídá konečnému přijetí a smíření.

Tyto objekty bychom tak nejlépe nazvaly uměleckými kompozicemi.

1)

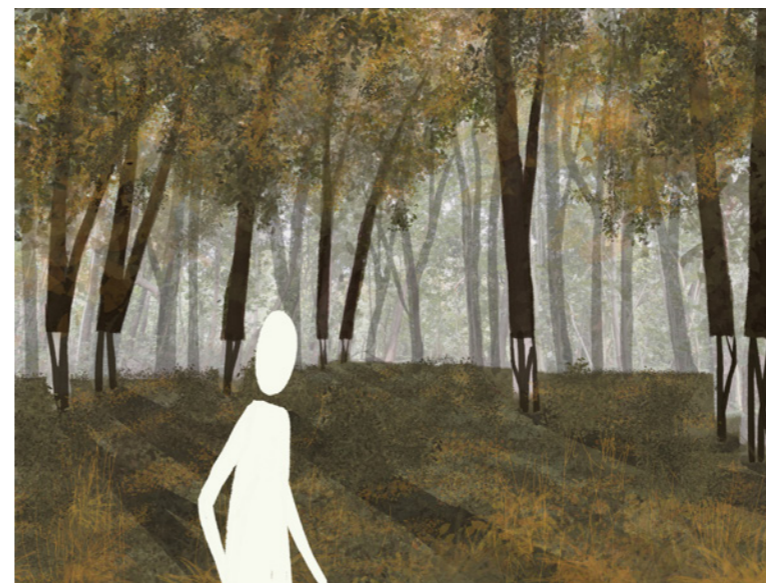
2)

3)

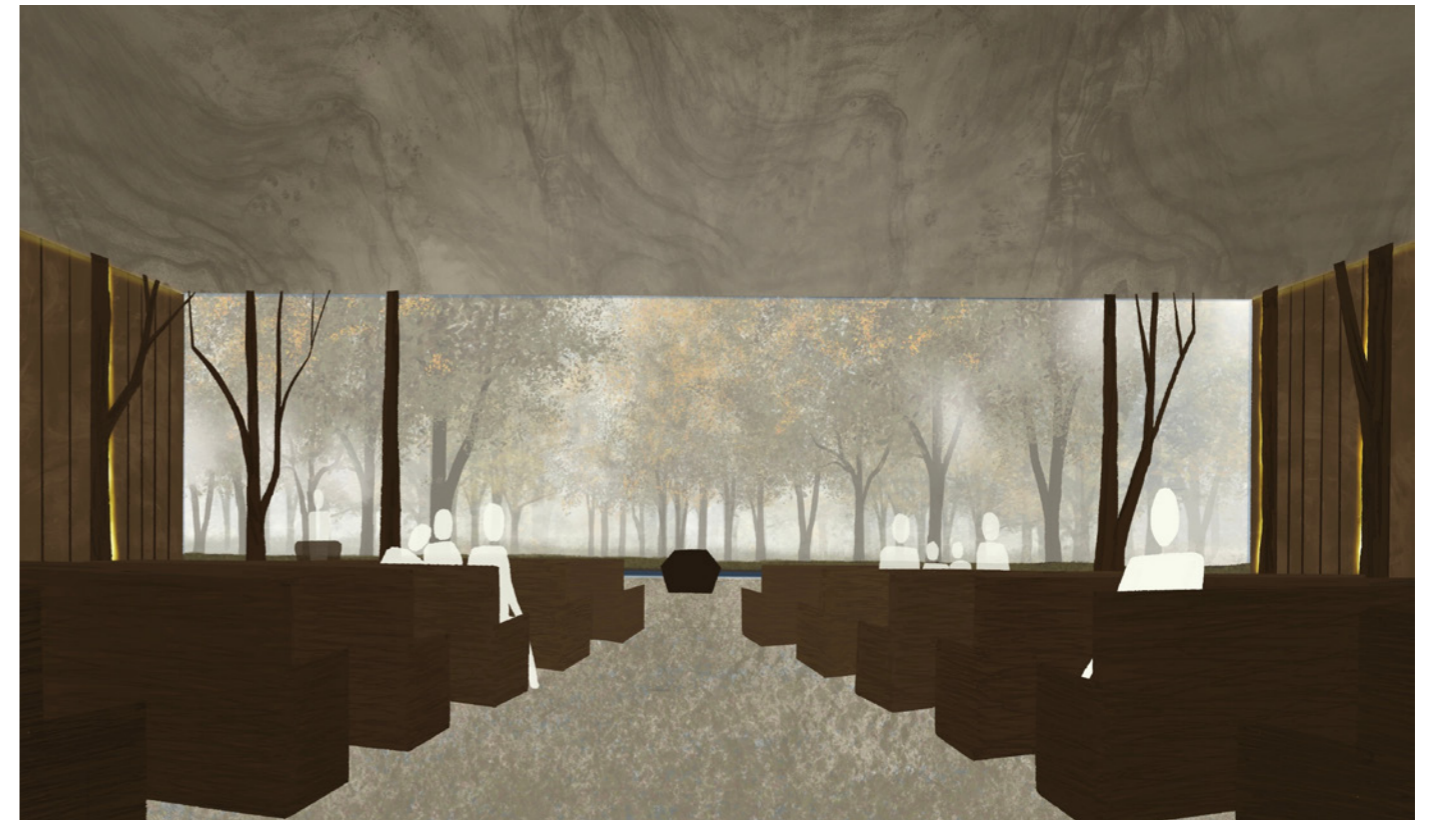
4)

KREMATORIUM

Krematorium na první pohled působí spíše jako opravná aut, velmi nedůstojně. Naším úkolem tedy bylo, za použití slovníku architektury a krajinářské architektury, změnit zcela atmosféru místa, avšak s minimálními zásahy do existujících stavebních objektů. Budovu krematoria jsem tedy nově obklopila stěnami z polopropustných zrcadel. Zvenku tedy vidíme odraz okolní krajiny. Krematorium tedy zůstává skryto, avšak nabízí novou kvalitu - onen druhý pohled, zesílení atmosféry okolní přírody. Současnou obřadní síň nahrazuji nově navrženými prostory, nacházejícími se v prodloužení samotné budovy. Zde vznikají dvě obřadní místnosti, jedna menší rohová, druhá větší (až pro 150 lidí). Místnosti jsou obložené dřevem a najdeme zde i kmeny pokácených třešní, které propojují vnitřek s venkem. Také zde jsou technické prostory, záchody, kancelář a chodba umožňující čekání v suchu. Nový plášť navíc umožňuje pohled do dále během posledního rozloučení.

Za touto polopropustnou stěnou najdeme i prostor pro uložení kompostu a kontejnerů a také parkování.

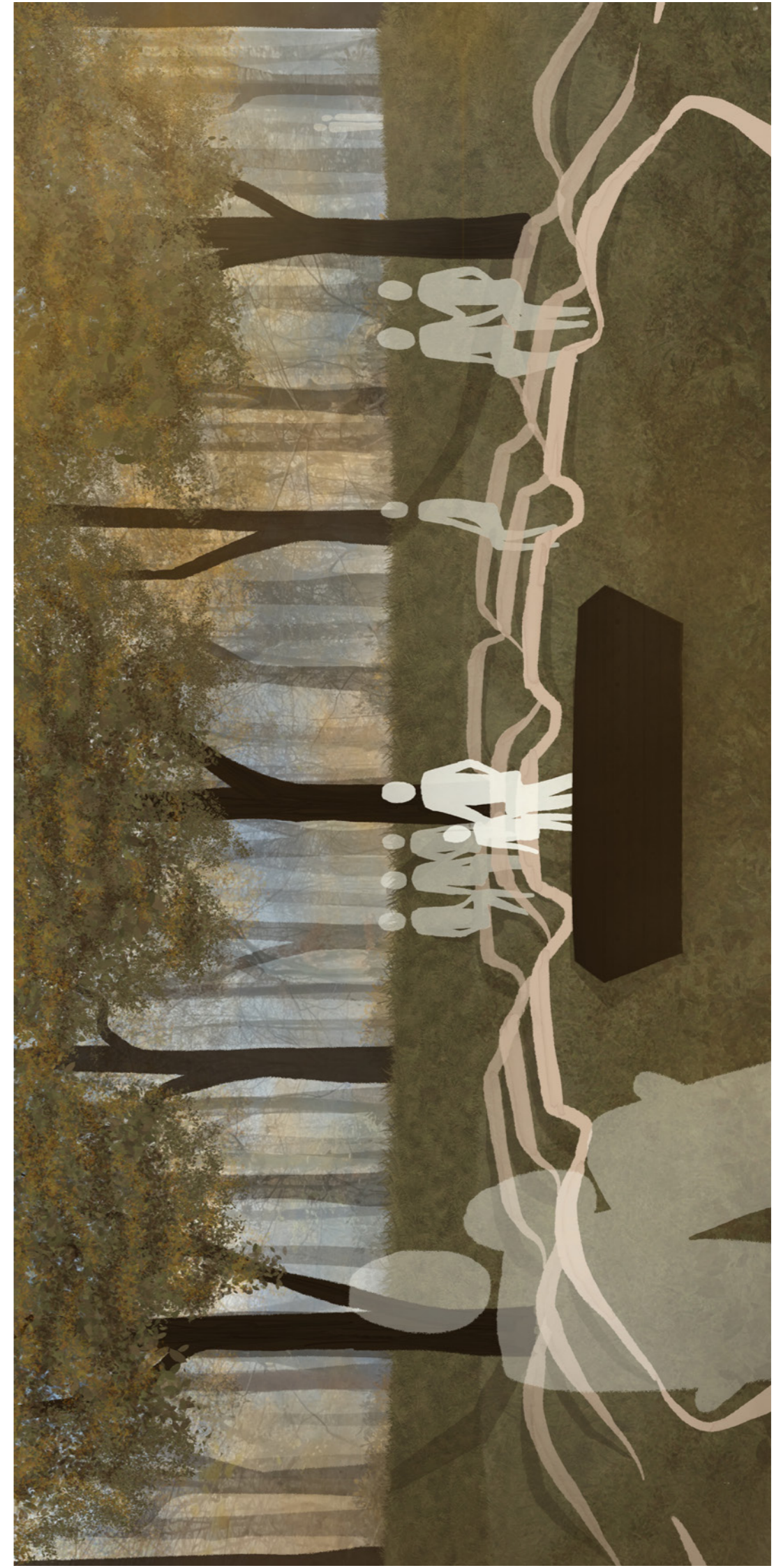

STROMOVÁ KAPLE

Zároveň vytvářím i samostatný prostor pro tyto obřady. Od původního návrhu kostelní síně architekta Horneka a Veselého z 80. let, který se nakonec nerealizoval, se odkláním k formě přírodě bližší a vytvářím stromovou kapli.

Stromová kaple má centrální kruhový půdorys. Tento princip vychází z inspirace kruhovými kaplemi románské architektury (např. baptisteria). Těžiště se tedy nachází ve středu - zde nechávám prostor na rakev. Okolo najdeme mobiliář, který je autorský. Jedná se o jakési dřevěné vlny, které umožňují různé organizace prostoru při obřadu. Pro pozůstalé, kteří nechtějí obřad formou centrálního půdorysu, může být sezení ponecháno pouze na jedné straně a těžiště s rakví přesunuto do čela.

Kaple je vymezena třemi řadami stromů - duby letními *Qercus robur*. Tyto aleje pomáhají oddělit provoz lesa od klidné atmosféry obřadu. Oddělení zajišťují i jemné terénní modelace, které vytvářejí bariéru, díky které sedící pozůstalí nevidí příliš do okolí a mají prostor obřadu pouze pro sebe. V přední části vytvářím meziprostor, který nás uvádí do nového prostředí. Ona kaple je vlastně jakousi mýtinou v lese. Světlem v šeru lesa.

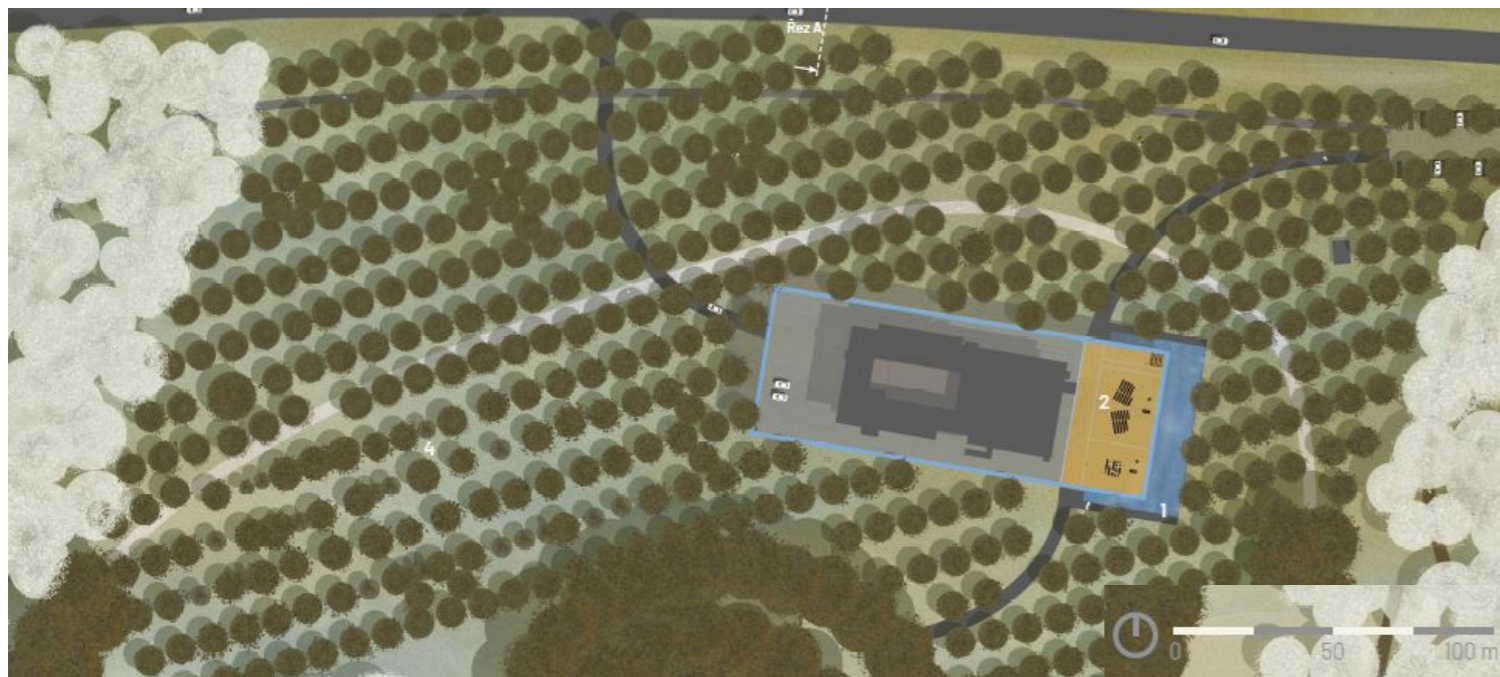

TŘEŠŇOVÝ SAD

Rozhodla jsem se původní sad alespoň částečně obnovit původními druhy třešní ptačích - *Prunus avium*. Při tomto fázovém dosazování by bylo pozůstalým umožněno uložit popel zesnulého ke kořenům stromů. Současný zbývající sad postupně pročišťuji a zapojuji k nově dosazenému. Zde je silným momentem ponechání senescentních třešní, které jsou domovem pro hmyz a ptáky, vedle nově rostoucích jedinců.

Skrz řady sadu prochází cesta loučení i dílčí cesta k pramenu. Pravidelnost však občas narušují stromy vysazené do mezer. Tím vznikají intimnější prostory. Tyto prostory umožňují posezení se vzpomínáním na mobiliáři, který je pojat velmi přírodní formou - špalky. At' už u stromu zesnulého či obecně.

Tento sadový hřbitov, jak prostor můžeme nazvat, by měl daná pravidla - např. zákaz svíček, umělých květin. Tuto tradiční výzdobu by však mohly nahradit jiné prvky - houpačky, lavičky, krmítka pro zvěř a ptáky.

MATERIÁLY

Mezi zastoupenými materiály cest najdeme mechanicky zpevněné kamenivo, dále šterkové cesty a dlážděné. Mechanicky zpevněné kamenivo bílé barvy tvoří okruh Cesty loučení, šedé šterkové cesty jsou dílčí, které dotvářejí prostupnost územím a dlážděné vedou od silnice a parkoviště ke krematoriu a obřadním sáním. Ona dlážděná cesta je pojata jako dlažba nepravidelná, neboli divoká, barevností tmavě šedá.

Dále najdeme šterkový trávnik na parkovišti a také v meziprostoru stromové kaple, krátký trávnik ve středu stromové kaple, méně sekaný a tedy delší trávnik na svažitéch stranách kaple.

Mobiliář je především dřevěný, využívající pokácené stromy v lokalitě. Dále najdeme prvky z polopropustného zrcadla, z nereze i ze skla.

- Legenda:
<i>Quercus robur</i>	les	silnice	původní cestní síť	šterková cesta	vodní plocha	šterkový trávník	zpevněná plocha
<i>Acer campestre, Prunus avium</i>	torzo stromu	dlážděná cesta	cesta s mechanicky zpevněným kamenivem	mobiliár	krematorium	nezpevněná plocha	obřadní prostory

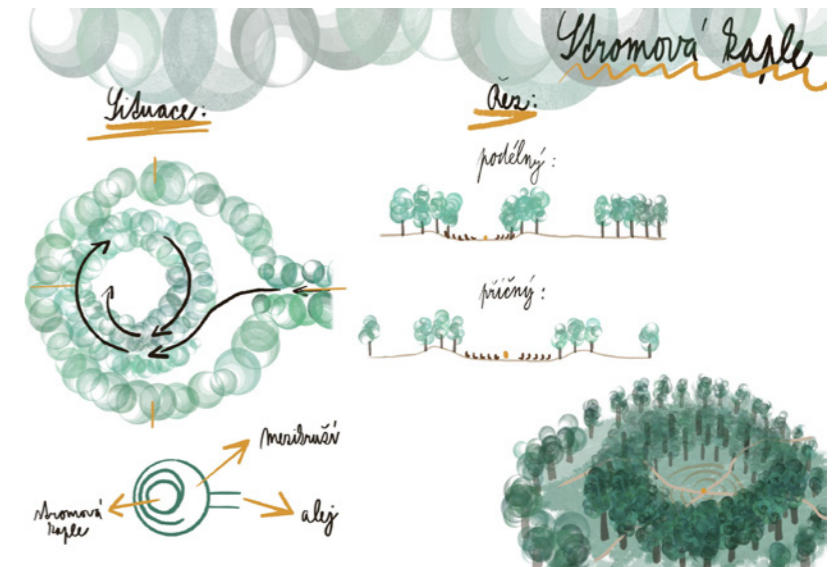
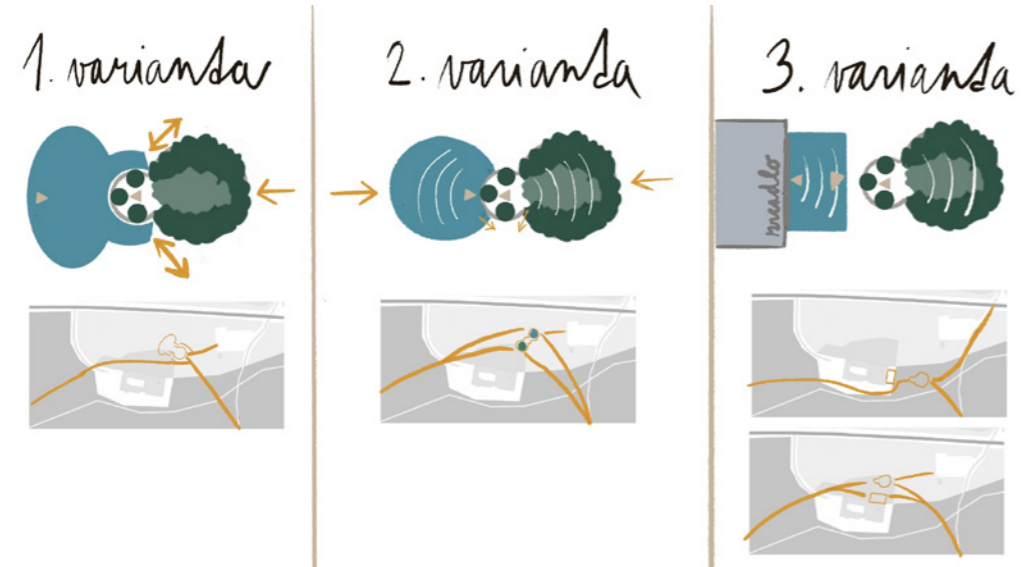
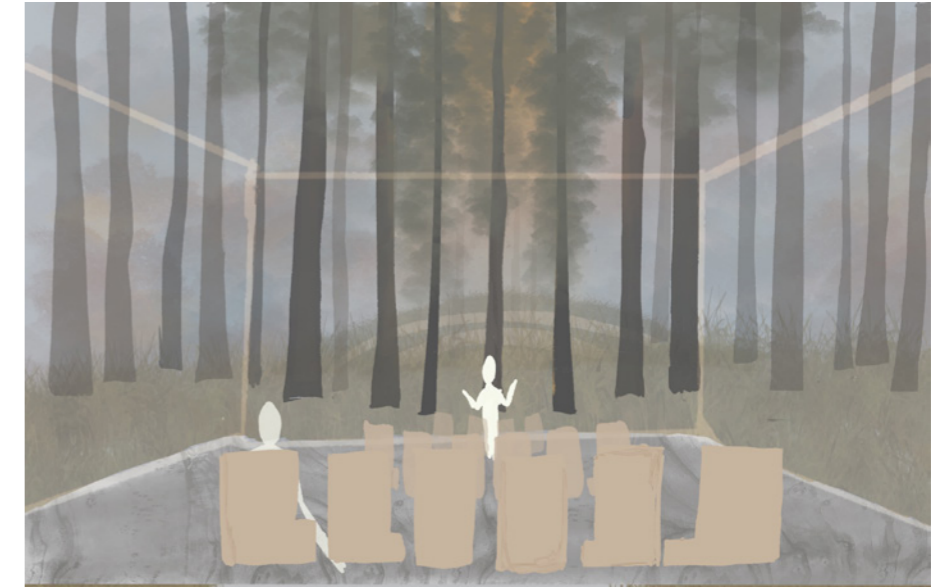

FOTOGRAFIE Z MODELU

POSTUP PRÁCE

ZDROJE

- (1) <https://www.fa.cvut.cz/cs/studium/ateliery/167-atelier-sitta/zadani> (16. 1. 2023)
- (2) <https://www.mestokladno.cz/zakladni-informace-o-kladne/d-1401486/p1=2100050454> (16. 1. 2023)
- (3) <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/pohrebnictvi/aktuality/mf-dnes-zeh-prisel-s-republikou> (16. 1. 2023)
- (4) https://en.wikipedia.org/wiki/Funeral_procession (16. 1. 2023)
- (5) <https://www.pohrebpegas.cz/slovník-pojmu/> (16. 1. 2023)
<https://ags.cuzk.cz/archiv/> (16. 1. 2023)